

Midtermevaluatie

Sectorplan Rechtsgeleerdheid
en domeinplan Digitale SSH

2022

CS Midtermevaluatie

Colofon

Tekst en redactie: NWO

Vormgeving: Studio Corina van Riel, Amsterdam - studio-cvr.nl

Beeld omslag: Shutterstock

Contact: info@sectorplan-ssh.nl

2022

Inhoud

Vooraf	4
Deel I – midtermevaluatie sectorplan Rechtsgeleerdheid	
Managementsamenvatting	6
Inleiding	7
1. Momentopname speerpunten	
1.1 Conflictoplossende instituties	9
1.2 Digital Legal Studies	11
1.3 Empirical Legal Studies	14
1.4 Herijking van publieke belangen in private verhoudingen	16
1.5 Transformatieve werking van globalisering in het recht	19
2. Kengetallen en sectorbrede KPI's	
2.1 Uitgaven en prognose	22
2.2 Matching	23
2.3 Aansluiting tweede geldstroom	24
2.4 Doorlooptijden promotietrajecten	24
2.5 Sectorbrede KPI: aanwas jonge onderzoekers	26
2.6 Sectorbrede KPI: diversiteit	27
3. Conclusies en adviezen	
3.1 Algemene conclusies speerpunten	27
3.2 Adviezen aan speerpunttrekkers en decanen	28
3.3 Aanbevelingen aan de minister	29
Deel II – domeinplan Digitale SSH	
Inleiding	32
1. Domeinplan digitale SSH	33
2. PDI-SSH	34
2.1 Doel en taken PDI-SSH	34
2.2 Toekenning middelen door PDI-SSH	34
3. Tussentijdse evaluatie PDI-SSH	35
3.1 Taak a) ontwikkelen korte- en langetermijnstrategie	35
3.2 Taak b) middelen toekennen aan digitale infrastructurele voorzieningen binnen het SSH-veld	36
3.3 Taak c) zorgdragen voor samenwerking en afstemming binnen het SSH-veld op gebied van infrastructurele voorzieningen	36
4. Conclusies en adviezen	37
4.1 Conclusies	37
4.2 Adviezen aan PDI-SSH	37
4.3 Adviezen aan de minister	38
Bijlagen	
Bijlage 1 – Samenstelling Commissie sectorplan SSH	40
Bijlage 2 – Overzicht gesprekspartners	40
Bijlage 3 – Deelnemende faculteiten per speerpunt	42
Bijlage 4 – Kader zelfevaluatie rechtsgeleerdheid	42
Bijlage 5 – Overzicht projecten PDI-SSH	44
Bijlage 6 – Overzicht gesprekspartners midtermevaluatie domeinplan Digitale SSH	54

Vooraf

Dit rapport bestaat uit de midtermevaluatie van het sectorplan Rechtsgeleerdheid en het domeinplan Digitale SSH. Beide plannen zijn ontwikkeld tegen de achtergrond van het Domeinbeeld SSH 2018.¹ Vanwege het verschil in karakter van beide plannen zijn ze respectievelijk in deel I en deel II van de rapportage opgenomen.

1 Zie: https://www.sectorplan-ssh.nl/sites/sectorplan_ssh/files/media-files/Samen%2BSterker.%2BBeeld%2Bvan%2BSSH-domein%2Bversie%2B2019.05.24%20%282%29.pdf

Midtermevaluatie sectorplan Rechtsgeleerdheid

Deel 1

Managementsamenvatting

Dit rapport bevat de neerslag van de constatering van de Commissie sectorplan SSH. Ze hebben betrekking op de verschillende speerpunten uit het sectorplan Rechtsgeleerdheid: Conflictoplossende instituties; Digital Legal Studies; Empirical Legal Studies; Herijking van publieke belangen in private verhoudingen en Transformatieve werking van globalisering in het recht. Deze speerpunten functioneren als thematische onderzoeksgroepen over de grenzen van faculteiten heen.

Daarnaast bevat dit rapport ook de midtermevaluatie van twee sectorbrede speerpunten: vergroten en versterken van de aanwas van jonge onderzoekers en diversiteit. Dat het sectorplan het onderzoek en de samenwerking in alle speerpunten een stevige impuls geeft, staat voor de commissie buiten kijf: er zijn nieuwe onderzoekers aangetrokken, sterke onderzoekers in faculteiten krijgen met sectorplanmiddelen meer onderzoekstijd en door gerichte samenwerking tussen faculteiten worden synergievoordelen behaald. De sectorplancommissie wil niet onvermeld laten dat het sectorplan Rechtsgeleerdheid meer doet dan alleen de speerpunten versterken, de doorlooptijd van promotieonderzoeken verkorten en de genderbalans onder hoogleraren en universitair hoofddocenten verbeteren. Zowel binnen de rechtenfaculteiten als binnen de sector als geheel lijkt het sectorplan beweging te hebben gebracht en vernieuwing te hebben aangewakkerd.

De doorwerking van de speerpunten kan per faculteit verschillen. In de meeste rechtenfaculteiten beïnvloedt het sectorplan ook onderzoek buiten de speerpunten. In een enkele faculteit is bewust gekozen om eerst te investeren in de speerpunten en deze vervolgens in de tweede helft van de sectorplanperiode uit te bouwen naar de rest van de faculteit. In de ene faculteit gaat het om breder gebruik van empirische methoden en technieken en wordt dit gebruik door de speerpuntonderzoekers gestimuleerd en geacommodeerd. In een andere faculteit is het de inhoudelijke focus van het speerpunt dat tot een bredere doorwerking leidt. Het kan ook een combinatie van speerpunten zijn die niet alleen voor massa in de faculteiten zorgt, maar ook andere vakgroepen inspireert. Menig decaan stuurt bewust aan op deze verbreding en doorwerking en deze ambitie wordt door de meeste decanen en speerpunttrekkers gedeeld. Voor een enkele decaan is het sectorplan naar het oordeel van de commissie nog iets te veel *business as usual* en 'meer van wat we al deden'.

Het sectorplan heeft op het niveau van de sector als geheel de organisatiegraad verbeterd en fundamenteën onder de sector op belangrijke punten verder weten te versterken en te vernieuwen. Dankzij het sectorplan en de eigen investeringen van de universiteiten zijn rond de 200 onderzoeksposities gerealiseerd. De sectorplancommissie ziet ook nog uitdagingen voor de komende jaren. Zo blijft op een enkel speerpunt de afgesproken samenwerking tussen faculteiten nog te veel achter bij de ambitie; een zetje vanuit de Raad van Decanen Rechtsgeleerdheid (RDR) zou op dit punt geen overbodige luxe zijn. Tegelijkertijd is vooruitgang geboekt op het terugbrengen van de doorlooptijden van promotietrajecten en op het gebied van diversiteit en inclusie, en wordt over de grenzen van de faculteiten heen samengewerkt. De sterke organisatiegraad en de eensgezinde RDR waren bij de start al mede de motor achter het sectorplan Rechtsgeleerdheid. Dit heeft bijgedragen aan het positieve verloop van het sectorplan. De commissie ziet dat het sectorplan daadwerkelijk bijdraagt aan de vernieuwing van de sector en heeft vertrouwen in de verdere inzet op het tweede deel van het sectorplan.

Met het sectorplan hebben we ons team versterkt en zo een nieuwe impuls kunnen geven aan onderzoek over de regulering van data. Het samenbrengen van verschillende invalshoeken heeft inzichten opgeleverd die discussies in zowel wetenschap als beleid vooruithelpen.

Dr. Inge Graef

Tilburg University

Inleiding

Achtergrond sectorplan

Het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) heeft in 2018 structureel €60 miljoen per jaar beschikbaar gesteld voor het versterken van het onderzoek aan de Nederlandse universiteiten. Dat geld komt vrij naast de extra middelen voor de Nationale Wetenschapsagenda (NWA) die via NWO worden verstrekt. Van die €60 miljoen gaat jaarlijks €51,4 miljoen naar de domeinen Bèta en Techniek en €8,6 miljoen naar het SSH-domein. Het ministerie heeft het veld gevraagd om beelden en plannen op te stellen waarin landelijk, strategische keuzes worden gemaakt met het oog op verdeling van deze extra middelen.

In het landelijk overleg met de SSH-decanen, KNAW en NWO is besloten om voor slechts één van de vier sectoren binnen SSH een sectorplan te maken, en wel voor rechtsgeleerdheid. Hiervoor is €6 miljoen beschikbaar. Een aantal overwegingen speelden een rol bij deze keuze. Allereerst is de sector tamelijk homogeen en telt deze relatief weinig afzonderlijke disciplines, wat het makkelijker maakt om tot landelijke taakverdeling en concentratie te komen. Daarnaast was de sector al enige tijd bezig met strategische heroverwegingen van onderzoek en onderwijs onder leiding van de RDR. Dit vergrootte de kans op een werkbaar sectorplan op zeer korte termijn. Tot slot is de sector exemplarisch voor een aantal van de bedreigingen voor het gehele SSH-domein. Zo is er sprake van afkalving van de onderzoeksinfrastructuur en heeft de sector moeite met het aantrekken en behouden van getalenteerde onderzoekers.

Het sectorplan Rechtsgeleerdheid

Het sectorplan Rechtsgeleerdheid heeft als doel om de strategische samenwerking tussen rechtenfaculteiten te versterken, waarbij een verbinding wordt gelegd tussen onderwijs, onderzoek en maatschappelijke doelen. Daarnaast moet het sectorplan een krachtige impuls aan het wetenschappelijk onderzoek in Nederland geven en bijdragen aan de versterking van de aansluiting tussen hoger onderwijs en onderzoek. Ook heeft het als doel om de basis van de sector te verstevigen door profilering van universiteiten en een gebalanceerde onderlinge afstemming van deze profilering.

Na goedkeuring van het door de kwartiermaker opgestelde domeinbeeld SSH, het domeinplan Digitale SSH en het sectorplan Rechtsgeleerdheid², heeft de commissie Sectorplan SSH de deelnemende rechtenfaculteiten gevraagd om facultaire bestedingsplannen in te dienen binnen de kaders zoals gesteld door het Ministerie van OCW, en conform de keuzes in het sectorplan Rechtsgeleerdheid. In de facultaire plannen hebben de tien deelnemende rechtenfaculteiten hun keuzes voor thematische speerpunten nader onderbouwd en eigen ambities gesteld. Deze zijn alle gerelateerd aan de in het Sectorplan SSH gestelde landelijke kritieke prestatie-indicatoren (KPI's), zowel voor de thematische speerpunten als voor de sectordoor-snijdende Human Resource-speerpunten.

Opdracht commissie sectorplan SSH

De commissie Sectorplan SSH heeft als taak om een tussentijdse evaluatie en een eindevaluatie uit te voeren van de door het ministerie gefinancierde activiteiten vanuit de sectorbeelden en vervolgens de minister hierover te adviseren. De commissie adviseert de minister daarbij ook over de mate van aansluiting van de tweedegeldstroomcompetitie op de met eerste geldstroom gefinancierde activiteiten. De minister besluit op basis van de midterm-evaluatie of de middelen ongewijzigd aan de faculteiten worden toegekend voor de tweede

² Zie: <http://www.sectorplan-ssh.nl/>

periode van drie jaar (vierde tot en met zesde jaar) of dat inhoudelijk accenten worden verlegd waarbij de middelen mogelijk anders worden verdeeld over de betrokken faculteiten. In 2025 wordt er door de commissie een eindevaluatie uitgevoerd op basis waarvan een advies uitgebracht zal worden aan de minister. Aan de hand daarvan kan de minister bepalen of de gelden structureel beschikbaar blijven.

Het sectorplanspeerpunt Empirical Legal Studies heeft voor vernieuwing en verbinding gezorgd aan onze faculteit. Er is een impuls gegeven aan empirisch-juridisch onderzoek binnen vakgroepen waar dat allesbehalve vanzelfsprekend was. Onze activiteiten brengen collega's verspreid over de faculteit bijeen.

Dr. Helen Pluut
Universiteit Leiden

Toelichting evaluatiekader en KPI's

De midtermevaluatie heeft primair als doel om te onderzoeken welke impuls het sectorplan aan rechtsgeleerdheid heeft gegeven en welke vernieuwing met het sectorplan is gecreëerd. De commissie stelt zich daarin op als *critical friend* richting de faculteiten om de evaluatie een nadrukkelijk lerend karakter te geven. De faculteiten kunnen op basis van de huidige evaluatie en de daarin opgenomen handreikingen stappen zetten in de tweede helft van de periode die het sectorplan bestrijkt om zich zo voorbereiden op de eindevaluatie. De commissie stelde in de midtermevaluatie geen harde voorwaarden voor de faculteiten die kunnen leiden tot een verminderde subsidie na juni 2022. De commissie heeft een evaluatiekader gebruikt (zie bijlage 3) als middel om in gesprek te gaan met de verschillende faculteiten, om zo gezamenlijk de resultaten te verbeteren en uit te dragen. Het is van groot belang voor de discipline rechtsgeleerdheid, en voor het gehele SSH-veld, dat deze sectorplannen tot een goed einde gebracht worden.

In de midtermevaluatie staat centraal waar de faculteiten inhoudelijk staan ten opzichte van de facultaire plannen die zij bij aanvang van het sectorplan hebben ingediend. Daarnaast komen de door de faculteiten zelf opgestelde KPI's aan bod. Elke faculteit heeft voor ieder speerpunt waarbij zij betrokken is een zelfevaluatie aan de hand van de KPI's opgesteld. De zelfevaluaties en KPI's zijn in verschillende gespreksrondes besproken met de speerpunt-trekkers en decanen op basis van concrete vragen over deze onderwerpen. De commissie betreft hierbij de uitwerking van de facultaire plannen en vraagt naar wat vernieuwend is aan de gevolgde aanpak. Daarnaast kijkt de commissie naar wat reeds is gerealiseerd sinds de aanvang van het sectorplan en bespreekt zij de toekomstige aanpak. De commissie heeft de faculteiten gevraagd om ook zelf aandachtspunten te benoemen voor de evaluatie.

In deze midtermevaluatie draait het om het leren over wat goed en wat minder goed gaat. Het tussentijdse evaluatierapport biedt faculteiten en de commissie de mogelijkheid om te reflecteren op de uitvoering van de sectorplannen. De commissie wil begrijpen wat de grootste kansen op slagen en de grootste barrières zijn voor een succesvolle implementatie van sectorplannen, kijkend naar de doelstellingen en ambities van de verschillende deelnemende faculteiten. Bovenal wil de commissie aanbevelingen meegeven op basis van de eerste drie jaar van het sectorplan, waarmee de faculteiten in de komende drie jaar volgende stappen kunnen zetten, hun ambities verder vorm kunnen geven en de successen van het sectorplan verder kunnen uitdragen naar het brede SSH-veld.

1. Momentopname speerpunten

Op basis van zelfevaluaties die de faculteiten per speerpunt aanleverden, voerde de commissie gesprekken met de speerpunttrekkers over de inhoudelijke KPI's. Vervolgens sprak de commissie met alle decanen, zowel over de inhoudelijke KPI's als de sectorplanbrede KPI's, namelijk de jonge aanwas en diversiteit (zie hoofdstuk 2). In dit hoofdstuk wordt een beeld geschetst van de voortgang op de KPI's en formuleert de commissie enkele aanbevelingen per speerpunt.

1.1 Conflictoplossende instituties

Inleiding

Het speerpunt 'Conflictoplossende Instituties' (COI) richt zich op het vergroten van de slagkracht en het probleemoplossend vermogen van rechtsprekende instituties en van het juridisch instrumentarium, met als doel het gezag en de legitimiteit van de instituties in de samenleving te bestendigen en te versterken. De commissie heeft eerder in haar advies aan de minister op 14 juni 2019 vastgesteld dat de wisselwerking van COI met andere speerpunten zoals Empirical Legal Studies (ELS) en Digital Legal Studies (DLS) zorgt voor interessante en relevante onderzoekslijnen. In het verband van COI wordt primair samengewerkt door de rechtenfaculteiten van de Radboud Universiteit, de Universiteit Utrecht en de Universiteit Leiden.

KPI 1: Nederland is een toonaangevend land en/of heeft een leidinggevende rol op het terrein van de speerpunten

Binnen dit speerpunt beogen de deelnemende faculteiten te onderzoeken hoe het probleemoplossend vermogen van rechtstatelijke instituties kan worden vergroot en daarover het gesprek met de relevante instituties aan te gaan. Daarom is er binnen dit speerpunt nauw contact met de rechtspraak en zijn maatschappelijke stakeholders betrokken bij het onderzoek. Zo hebben de drie betrokken faculteiten gezamenlijk flinke stappen gezet om het speerpunt toonaangevend te maken.

Binnen COI wordt ook samengewerkt met het speerpunt ELS. Deze samenwerking biedt de deelnemende faculteiten de mogelijkheid om de inrichting van conflictoplossende instituties ook empirisch en multidisciplinair te onderzoeken, waarbij bijvoorbeeld de juridische en (rechts)psychologische aanpak worden gecombineerd. Zo wordt het onderzoek voorzien van een meer empirische basis en wordt de theoretische basis van onderzoek naar conflictoplossing versterkt.

KPI 2: Er wordt een coherente onderzoeksgroep ingericht van substantiële omvang

Het speerpunt heeft het onderzoek binnen de faculteiten een impuls gegeven. Bij de start van het sectorplan was het idee van de landelijke onderzoeksgroep om hun bereik te vergroten. Daarom koos elke faculteit er bewust voor om een kern van onderzoekers aan te stellen met sectorplangelden. Binnen elke faculteit participeren onderzoekers zowel in het speerpunt als in andere onderzoeksprogramma's binnen de faculteiten.

KPI 3: De faculteiten lopen voorop in het maatschappelijk debat

COI draagt niet alleen de verworven kennis uit, maar betreft maatschappelijke stakeholders bij het formuleren van de onderzoeksvragen. Daarnaast wordt het onderzoek gepresenteerd aan het veld en wordt het praktijkperspectief meegenomen in het vervolg van het onderzoek. Hiermee is de basis gelegd voor netwerken van academische onderzoekers en de beroepspraktijk die de komende jaren kunnen worden benut.

KPI 4: Een structurele (interdisciplinaire) samenwerking met nationale en internationale actoren wordt ontwikkeld

Binnen het speerpunt trekken de drie faculteiten sinds de start van het onderzoek gezamenlijk op. Zo is er een landelijke onderzoeksgroep tot stand gebracht. Uit deze samenwerking zijn interessante initiatieven voortgekomen, zoals de gehonoreerde ZonMw-aanvraag 'De impact van de coronacrisis op de rechtspraak en de positie van kwetsbare rechtszoekenden'. Daarnaast heeft het eerste landelijke congres geresulteerd in een gezamenlijke bundel over rechterlijke en alternatieve vormen van conflictoplossing en een initiatief voor een gezamenlijk themanummer over legitimiteit van conflictoplossing. Verder wordt er een jaarlijkse PhD-dag georganiseerd. Voor de landelijke coördinatie van het speerpunt is een projectcoördinator aangesteld. Binnen het speerpunt worden de voortgang van de PhD-projecten en nieuwe initiatieven regelmatig besproken. Er is een herkenbaar samenwerkingsverband ontstaan waarbij men elkaar over de universiteiten heen weet te vinden.

KPI 5: In het onderwijscurriculum van de betrokken faculteiten is zowel in de bachelor- als in de masterprogramma's wezenlijk aandacht voor de speerpunten

Het sectorplanthema is verankerd in het onderwijs, bijvoorbeeld door binnen masteropleidingen expliciet aandacht te besteden aan het interdisciplinaire en domeinoverstijgende karakter van het thema conflictoplossing. Ook zijn er nieuwe mastervakken rondom conflictoplossing ontwikkeld en komt de thematiek terug in de bachelor. Momenteel is er geen landelijke samenwerking over het afstemmen van de onderwijslijnen binnen het speerpunt.

Conclusie

Het sectorplan betekent een impuls voor het COI-onderzoek dat door de samenwerkend faculteiten is opgepakt. Samen met het veld zijn onderzoeksvragen en onderzoeksideeën ontwikkeld die tot nieuw onderzoek en succesvolle aanvragen voor onderzoeksfinanciering hebben geleid. Door de samenwerking met het speerpunt Empirical Legal Studies is er sprake van een multidisciplinaire benadering.

Aanbevelingen

- Bij dit speerpunt kan de toonaangevendheid in Nederland en internationaal verder geconcretiseerd worden door duidelijke doelstellingen vast te leggen. De komende jaren kan dan gericht worden doorgewerkt aan realisatie van deze KPI.

- Ook verdere internationalisering van de netwerken en het debat draagt bij aan realisatie van de KPI's. De mogelijkheden voor een meer probleemoplossende benadering van conflictoplossende instituties zijn in Nederland goed ontwikkeld, maar verdienen een sterke verankering in het internationaal debat over de toekomst van rechtspraak.
- De commissie ziet mogelijkheden om de vertaling naar het onderwijs binnen dit speerpunt de komende drie jaar nog verder uit te werken door aan te sluiten op het onderzoek waar de nadruk de afgelopen drie jaar op lag.

1.2 Digital Legal Studies

Inleiding

Verschillende rechtenfaculteiten beschikken al langere tijd over sterke onderzoeksgroepen op gebied van IT-recht en datawetenschap, waarbij elke faculteit een eigen accent heeft (bijv. data science, privacy of cybersecurity). De commissie heeft in haar advies aan de minister d.d. 14 juni 2019 dan ook aangegeven het logisch te achten dat het speerpunt 'Digital Legal Studies' onderdeel is van het sectorplan en zij de mogelijkheid tot vernieuwing ziet in de plannen van de deelnemende faculteiten Maastricht University, Radboud Universiteit, Tilburg University en Universiteit van Amsterdam.

KPI 1: Nederland is een toonaangevend land en/of heeft een leidinggevende rol op het terrein van de speerpunten

Rechtsgeleerdheid in Nederland kende reeds voor het sectorplan een sterke traditie op het gebied van digitaliseringsonderzoek. Bij de start van het sectorplan bestonden er al verschillende nationaal en internationaal toonaangevende groepen. Het sectorplan biedt een mogelijkheid om deze groepen verder te versterken. De onderzoeksgroepen zijn duidelijk herkenbaar op het internationale speelveld, met ieder hun eigen signatuur. De groepen publiceren met buitenlandse collega's en zijn zichtbaar op internationale congressen. Bovendien leggen de groepen in hun ambities om toonaangevend te zijn ook duidelijk de link met het maatschappelijke debat. Het onderzoek is in sterke mate gericht op maatschappelijke uitdagingen en vindt daar inspiratie voor fundamentele vragen. De versterkte samenwerking tussen de onderzoeksgroepen is een duidelijke meerwaarde van het sectorplan. Daar komt bij dat er momenteel veel maatschappelijk momentum voor dergelijk onderzoek is (zie bijv. WRR-rapport Opgave AI, ELSA-labs, onderzoeksagenda AiNed).

KPI 2: Er wordt een coherente onderzoeksgroep ingericht van substantiële omvang

Het sectorplan biedt de mogelijkheid voor nieuwe thematische investeringen op DLS te doen en het DLS-onderzoek breder in de faculteiten te verspreiden. Elke faculteit geeft hier op haar eigen manier vorm aan. Er is sprake van goede onderlinge samenwerking, waarin eenieders signatuur zichtbaar blijft. Binnen de faculteiten vindt intensief overleg plaats om de onderzoeksagenda vorm te geven, waarbij ruimte wordt gelaten voor zowel een top-down als een bottom-up aanpak.

KPI 3: De faculteiten lopen voorop in het maatschappelijke debat

De onderzoeksgroepen hebben een duidelijke stem in zowel het Nederlandse als Europese debat. Onderzoekers van de verschillende faculteiten verschijnen regelmatig in de media en zij organiseren aansluiting met een breder publiek, bijvoorbeeld door middel van podcasts of visueel aantrekkelijke websites. De faculteiten hebben een duidelijke ambitie om het maatschappelijke debat te voeden. Bovendien worden maatschappelijke partijen en overheden uitgenodigd om onderzoeksvragen te formuleren en kennis uit te wisselen. Voorbeelden hiervan zijn samenwerking met onder andere zorgverzekeraars en toezichthouders en uitwisseling tussen verschillende wetenschappelijke en maatschappelijke partijen in een ELSA-lab. De faculteiten richten zich ook op het verrijken van de beleidsdialoog. Ze hebben contact met politieke organen als de Tweede Kamer en de Europese Commissie en er is interesse van verschillende overheden voor hun onderzoek. Tot slot wordt ook de samenwerking met professionals gezocht, bijvoorbeeld door onderwijs te verzorgen aan postacademische opleidingen.

KPI 4: Een structurele (interdisciplinaire) samenwerking met nationale en internationale actoren wordt ontwikkeld

De onderzoeksgroepen slagen in het betrekken van met name IT-onderzoekers bij hun onderzoek en andersom ook in het aansluiten bij het IT-onderzoek. Dit leidt tot vruchtbare samenwerking. Daarnaast bestaat er sterke onderlinge samenwerking tussen de faculteiten. Zo wordt er een gezamenlijke seminarreeks georganiseerd en worden er regelmatig gezamenlijke financieringsaanvragen gedaan. De faculteiten organiseren daarnaast samen het jaarlijkse internationale congres Digital Legal Talks. Op het internationale vlak wordt aansluiting gezocht door met collega's uit het buitenland te publiceren en op elkaars congressen te spreken.

KPI 5: In het onderwijscurriculum van de betrokken faculteiten is zowel in de bachelor- als in de masterprogramma's wezenlijk aandacht voor de speerpunten

DLS is een terugkerend thema in de verschillende curricula. Dit uit zich op een aantal manieren. Sommige faculteiten hebben specifieke masters op het gebied van DLS, terwijl er bij andere faculteiten in de bestaande vakken aandacht wordt besteed aan de thematiek of bijvoorbeeld minors zijn ontwikkeld. Daarnaast zijn er nieuwe vakken in voorbereiding die zich richten op DLS en is er ook in het PhD-onderwijs aandacht voor de thematiek. De faculteiten hebben als doel een nieuwe generatie studenten (en wellicht onderzoekers) op te leiden rondom DLS.

Conclusie

Binnen DLS kunnen vier duidelijk herkenbare onderzoeksgroepen worden onderscheiden die nauw met elkaar samenwerken. Deze samenwerking is wenselijk om ook op lange termijn toonaangevend te blijven in het internationale veld. Digitalisering is voor het hele SSH-domein een belangrijk aandachtspunt. De thematiek die wordt onderzocht binnen deze onderzoeksgroepen is daarom per definitie relevant voor het gehele domein. Samenwerking met andere disciplines verrijkt het onderzoek en levert vanwege de nieuwe invalshoeken en nieuwe onderzoeksmethoden een bijdrage aan de verdere ontwikkeling van het gehele SSH-domein.

Aanbevelingen

- ▶ De vernieuwing van het sectorplan zit in de versterkte samenwerking tussen de faculteiten. De faculteiten worden aangemoedigd om deze samenwerking uit te bouwen, zodat de groepen een volgende stap kunnen maken en ook in de toekomst toonaangevend kunnen blijven. Hierbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan het ontwikkelen van vernieuwende onderzoeksinstrumenten, maar ook aan het verder betrekken van maatschappelijke partijen in vraagformulering en de ontwikkeling van nieuwe onderzoeksvragen en onderzoekslijnen.
- ▶ DLS is ingegeven vanuit een maatschappelijke digitaliseringstransformatie en is daarom een speerpunt dat zich bij uitstek leent voor samenwerking met het hele SSH-domein. De onderzoeksgroepen worden aangemoedigd om bredere academische samenwerkingen uit te bouwen. Nieuwe werkvormen zoals ELSA-labs maken dit soort nauwere samenwerking mogelijk. Ook wordt de aansluiting bij maatschappelijke vraagstukken vergroot door diverse relevante disciplines uit de sociale en geesteswetenschappen bij het onderzoek te betrekken.
- ▶ Er zijn ook onderzoeksgroepen actief rondom DLS die niet formeel deel uitmaken van het sectorplan en speerpunt. De faculteiten worden aangemoedigd om ook deze onderzoeksgroepen te betrekken in de samenwerking.

Met een interdisciplinaire onderzoeksgroep bestaande uit juristen, computerwetenschappers en empirici zet de Universiteit Maastricht AI en data science in om het recht beter te begrijpen, interpreteren, toe te passen en te evalueren.

Prof. mr. Gijs van Dijck
Maastricht University

1.3 Empirical Legal Studies

Inleiding

De commissie sectorplan SSH stelde in haar advies aan de minister op 14 juni 2019 dat met 'Empirical Legal Studies' een waardevolle innovatie binnen het rechtswetenschappelijk onderzoek wordt versterkt, namelijk het primair empirisch benaderen van het recht. Waardevol is ook dat met deze onderzoekslijn verbanden kunnen worden gelegd die aansporen tot inhoudelijke samenwerking met en kruisbestuivingen tussen andere disciplines binnen SSH, met name de gedrags- en maatschappijwetenschappen. In het ELS-verband wordt primair samengewerkt door de rechtenfaculteiten van de Rijksuniversiteit Groningen, Vrije Universiteit, Erasmus Universiteit Rotterdam, Universiteit Leiden en Universiteit Utrecht.

KPI 1: Nederland is een toonaangevend land en/of heeft een leidinggevende rol op het terrein van de speerpunten

Met de oprichting van de Dutch Academy for Empirical Legal Studies (ELS Academy) is duidelijke samenwerking ontstaan ten aanzien van empirisch onderzoek tussen de deelnemende faculteiten. De faculteiten vormen gezamenlijk het bestuur en trekken samen op bij activiteiten zoals publicaties en congressen. Hiermee geven de faculteiten invulling aan hun streven om landelijk gekend en herkend te worden in het veld. Daarnaast is empirisch onderzoek dankzij ELS steeds meer een integraal onderdeel van juridisch onderzoek geworden. ELS draagt bij aan de kwaliteit van de rechtswetenschap in Nederland omdat het juristen beter in staat stelt om de maatschappelijke effecten van het recht en van juridische procedures te analyseren. De empirische kennis over de effecten van het recht kan zowel worden benut in het rechtswetenschappelijk onderzoek als in het wetgevingsproces en de rechtspraak. De innovatie schuilt in de interdisciplinariteit van het onderzoek. Internationaal geeft dit aan het speerpunt, dat dicht tegen de 'law-and-society-benadering' aan ligt, een nieuwe stimulans. In de Verenigde Staten is dit onderzoeksveld vooral uitgesplitst en bewegen kwantitatief en kwalitatief georiënteerd onderzoek zich los van elkaar. Dit speerpunt draagt bij aan de innovatie in het veld door mixed-methods-onderzoek te stimuleren. Verder nemen de Nederlandse ELS-faculteiten een leidende rol in het stimuleren van Europees onderzoek. Dit uit zich onder meer in een nieuw op te richten European Society of Empirical Legal Studies met eigen tijdschrift en een in Nederland georganiseerde internationale conferentie.

KPI 2: Er wordt een coherente onderzoeksgroep ingericht van substantiële omvang

Binnen het speerpunt ELS is een coherente landelijke onderzoeksgroep ontstaan die in de ELS Academy is geïnstitutionaliseerd. Bij de deelnemende faculteiten heeft ELS een belangrijke doorwerking onder collega-onderzoekers die ook geïnteresseerd zijn in empirisch onderzoek. Er zijn op alle faculteiten diverse jonge stafleden en PhD'ers bij de groep aangehaakt en er is een onderzoeksgroep van gewicht gecreëerd, waardoor het ook aantrekkelijk wordt voor andere onderzoekers en researchmasterstudenten om zich bij de onderzoeksgroep aan te sluiten. Maandelijks vinden lezingen en workshops plaats op het gebied van ELS. Het speerpunt heeft de landelijke onderzoeksgroep legitimiteit gegeven en een breed gedeeld draagvlak gecreëerd.

KPI 3: De faculteiten lopen voorop in het maatschappelijk debat

ELS heeft een bijdrage geleverd aan het maatschappelijk debat doordat er op een andere manier naar juridische vraagstukken wordt gekeken. De nadruk ligt op onderzoek dat de juridische rationaliteit met de maatschappelijke realiteit verbindt. Verder werken alle betrokken faculteiten aan *outreach* en maatschappelijke impact door middel van publicaties, presentaties, conferenties, blogs, bijdragen in de krant en cursussen.

KPI 4: Een structurele (interdisciplinaire) samenwerking met nationale en internationale actoren wordt ontwikkeld

De samenwerking binnen het speerpunt ELS is terug te zien in de activiteiten, output en interdisciplinariteit van de ELS Academy. Zo werd onder de vlag van de ELS Academy een gezamenlijk congres georganiseerd, waaraan ruim tachtig ELS-onderzoekers deelnamen. De ELS Academy organiseert dit jaar een internationaal congres te Amsterdam; alle vijf de ELS-faculteiten zijn vertegenwoordigd in de programmacommissie. Bij de activiteiten van de ELS Academy worden Nederlandse en buitenlandse faculteiten betrokken, waardoor samenwerking met internationale partners kan worden uitgebreid.

KPI 5: In het onderwijscurriculum van de betrokken faculteiten is zowel in de bachelor- als in de masterprogramma's wezenlijk aandacht voor de speerpunten

ELS is in de faculteiten ondergebracht in het onderwijscurriculum. Het speerpunt biedt verschillende ELS-specifieke vakken aan in de bachelor- en masteropleidingen aan de deelnemende faculteiten. Er zijn ook vervolgstappen bepaald voor de verdere doorontwikkeling van ELS-onderwijs aan de Nederlandse rechtenfaculteiten. Er wordt met de ELS Academy gewerkt aan een nationale onderwijsvisie over welke empirische vaardigheden op welk niveau zouden moeten worden onderwezen. Tenslotte ontwikkelt de ELS Academy een landelijke samenwerking op het gebied van ELS-onderwijs op PhD-niveau.

Conclusie

Het speerpunt ELS betekent een verrijking voor de juridische sector omdat er vanuit de optiek van dit speerpunt op een andere manier naar juridische vraagstukken gekeken wordt. Daarnaast is de *body of knowledge* van ELS ook aantrekkelijk voor andere onderzoekers. ELS levert een belangrijke bijdrage aan de verbinding met veel andere vakgebieden op het SSH-domein.

Aanbevelingen

- Om de coherentie met de andere vakgroepen verder te versterken, zouden de ELS-groepen de komende jaren nog beter kunnen inzetten op het formuleren van gezamenlijke thema's op het grensvlak van doctrinair en empirisch rechtswetenschappelijk onderzoek. Deze thema's kunnen ook aansluiten op andere speerpunten.
- ELS heeft zowel een methodologische als een inhoudelijke component. Methodologisch draagt het bij aan de verspreiding van sociaalwetenschappelijke methoden en

technieken binnen de rechtenfaculteiten. Daarnaast is de verdere ontwikkeling van een inhoudelijk vernieuwende agenda en bijdrage aan rechtswetenschappelijk onderzoek aanbevolen, evenals het expliciteren van de relatie tussen ELS en het doctrinaire onderzoek – op zo'n manier dat beide onderzoekstradities zich daardoor verder kunnen ontwikkelen.

- ▶ Het versterken van de empirische basis onder de rechtsontwikkeling is de sectorplancommissie in de tussentijdse evaluatie wel als doel tegengekomen, maar hiervoor ontbreekt - individuele onderzoekers en onderzoeken daargelaten - nog een gerichte planmatige aanpak. Het ontwikkelen van een dergelijke aanpak wordt dan ook aanbevolen. De ELS Academy zou hierin ook een rol kunnen spelen.
- ▶ De empirische benadering wordt momenteel vooral gevoed door de (methodologie) van de gedrags- en sociale wetenschappen. Ook samenwerking met de geesteswetenschappen zou kunnen bijdragen aan een beter begrip van het recht in de maatschappelijke context.
- ▶ De empirische benadering zou niet alleen in ELS-onderwijs, maar ook in andere vakken aandacht moeten krijgen.

Het sectorplan is aanleiding geweest voor een systematische verbreding en verdieping van empirisch onderzoek in zowel het onderzoeks- als het onderwijsprogramma van ons departement Rechtsgeleerdheid in Utrecht. De inzichten uit dit onderzoek dragen bij aan het versterken van de democratische rechtsstaat.

Prof. mr. dr. Rianka Rijnhout
dr. Sonja Bekker
prof. dr. Kees van den Bos
 Universiteit Utrecht

1.4 Herijking van publieke belangen in private verhoudingen

Inleiding

Waar in de continentale rechtswetenschap van oudsher het privaats- en het publiekrecht (sterk) gescheiden zijn, zijn beide rechtsgebieden de afgelopen decennia naar elkaar toegegroeid. Van private actoren worden in toenemende mate publieke afwegingen verwacht en door uitbesteding van overheidstaken is de overheid nogal eens een private actor geworden. Nederland onderscheidt zich van andere continentale landen bovendien al langer omdat veel van de verzorgende taken die aanvankelijk privaat waren, steeds meer een publiek karakter hebben gekregen. De interactie tussen publieke en private belangen wordt almaar complexer en bovendien vallen markten niet langer samen met de grenzen van de staat. Gezamenlijk gaven deze ontwikkelingen aanleiding tot het speerpunt 'Herijking van publieke belangen in private verhoudingen'. In haar advies van 14 juni 2019 heeft de commissie de invulling van het speerpunt door de deelnemende universiteiten Erasmus Universiteit en Rijksuniversiteit Groningen inhoudelijk positief gewaardeerd en aandacht gevraagd voor meer concretisering van de onderzoeksplannen.

KPI 1: Nederland is een toonaangevend land en/of heeft een leidinggevende rol op het terrein van de speerpunten

Nederland kent op tal van terreinen privatisering van taken van publiek belang (van energievoorziening tot openbaar vervoer). De faculteiten in dit speerpunt tonen aan dat de Nederlandse context zich er daarom bij uitstek voor leent om de herijking van publieke belangen in private verhoudingen te onderzoeken en toonaangevend te worden op dit vlak. De faculteiten zoeken de vernieuwing in het bewerkstelligen van horizontale samenwerkingsverbanden tussen verschillende juridische disciplines (bijvoorbeeld privaatrecht, publiek recht, strafrecht, Europees recht, internationaal recht), maar ook met niet-juridische disciplines en maatschappelijke partijen. Hierdoor wordt cross-sectorale, interdisciplinaire samenwerking langzaam de norm en ontstaat een nieuw perspectief op vraagstukken rondom de herijking van publieke belangen in private verhoudingen. Bovendien zorgt deze benadering voor vraaggestuurd onderzoek en verbinding met maatschappelijke uitdagingen. Vanuit deze invulling werken de onderzoekers in dit speerpunt aan een internationaal toonaangevende onderzoeksagenda.

KPI 2: Er wordt een coherente onderzoeksgroep ingericht van substantiële omvang

Op de betrokken faculteiten is het onderzoek ondergebracht in reeds bestaande of nieuw ingerichte onderzoekscusters. Op deze manier worden de focus en duurzame inbedding van het onderzoek geborgd. De speerpunttrekkers spelen een verbindende rol: ze brengen onderzoekers samen rondom herijking, maar zijn ook de liaison naar het faculteitsbestuur. Bovendien stimuleren zij vernieuwing van onderzoek. Zo kennen beide faculteiten een eigen *grant scheme* (in Rotterdam in samenwerking met ELS), hetzij op facultair niveau, dan wel op universitair niveau. Dit stelt onderzoekers in staat om met een relatief klein bedrag hun onderzoek te verrijken, bijvoorbeeld op gebied van valorisatie en impact of om het gebruik van datasets te bekostigen.

KPI 3: De faculteiten lopen voorop in het maatschappelijke debat

De faculteiten hebben een herkenbare stem in het maatschappelijke debat en zijn duidelijk gericht op impact. De KPI wordt breder ingevuld dan enkel het opzoeken van de media. Zo is er dialoog met verschillende maatschappelijke partijen en andere stakeholders. Daarnaast hebben beide faculteiten een herkenbare stem in het debat met beleidsmakers en politici. Er zijn *expert testimonies* gegeven in het Europees Parlement en beide onderzoeksgroepen worden gevraagd beleidsadviezen te geven op basis van hun onderzoek. De faculteiten zetten in op bestendige, langdurige relaties met maatschappelijke partijen, beleidsmakers en de beroepsgroep en besteden aandacht aan valorisatie-initiatieven die vanuit de onderzoekers zelf komen. Onderzoekers worden gestimuleerd en waar nodig gecoacht of getraind door de speerpunttrekkers.

KPI 4: Een structurele (interdisciplinaire) samenwerking met nationale en internationale actoren wordt ontwikkeld

De twee deelnemende faculteiten hebben regelmatig contact. In periodieke overleggen vindt uitwisseling plaats over onderzoekslijnen en mogelijke samenwerking. Dit gebeurt zowel inhoudelijk in het onderzoek als in de gezamenlijke organisatie van activiteiten, zoals congressen en seminars. Daarnaast zijn postdoctorale onderzoekers van beide faculteiten aan elkaar gekoppeld en wordt een soortgelijk initiatief opgezet voor PhD'ers. De gezamenlijke onderzoeksvragen en ambities blijken uit de gemeenschappelijke special issue, de internationale conferentie, web/seminars en workshops, maar worden nog onvoldoende duidelijk uitgedragen.

De faculteiten werken samen met het speerpunt 'Transformatieve werking van globalisering in het recht', waarmee een congres is georganiseerd. De faculteiten zoeken tevens de samenwerking met andere wetenschapsgebieden op de inhoudelijke raakvlakken vanuit de speerpuntthematiek, maar ook vanwege de empirische aard van de vraagstukken, die een duidelijke sociaalwetenschappelijke component bevatten. Voor de empirische beantwoording van de vragen over de veranderende relatie tussen publieke en private belangen en actoren wordt met het speerpunt Empirical Legal Studies samengewerkt. Datzelfde geldt voor internationale collega's en andere disciplines (bijv. gedragswetenschappen).

KPI 5: In het onderwijscurriculum van de betrokken faculteiten is zowel in de bachelor- als in de masterprogramma's wezenlijk aandacht voor alle speerpunten

Beide faculteiten laten zien dat het speerpunt is verweven met het onderwijs. Dit komt voornamelijk door het inzetten van sectorplanonderzoekers in het onderwijs, die daar hun eigen onderzoeksonderwerpen behandelen. Ook wordt geprobeerd om maatschappelijke partijen een plek te geven in het onderwijs en is er in bachelor- en masterscripties aandacht voor de herijkingsthematiek. Beide faculteiten geven aan dat de inbedding in het onderwijs in de tweede fase van het sectorplan verder vorm krijgt en uiten de wens om de inbedding meer structureel te maken.

Conclusie

Beide faculteiten hebben aangetoond dat de Nederlandse context waardevol is voor onderzoek naar herijking van publieke belangen. Het onderzoek krijgt meer en meer een structurele plek binnen de faculteiten en bovendien nemen de faculteiten deel aan het maatschappelijk debat. De samenwerking met elkaar en diverse andere partijen wordt duidelijk opgezocht en ook in het onderwijs komt de sectorplanthematiek terug.

Aanbevelingen

- ▶ Bij beide faculteiten staat het onderzoek naar herijking van publieke belangen in private verhoudingen in de eigen facultaire traditie. Daarmee is er al een basis gelegd die goed als vertrekpunt kan dienen voor het opzetten van de gezamenlijke onderzoeksagenda om zo de inhoudelijke samenhang van dit onderzoeksdomein te versterken en institutionalisering en internationalisering te bevorderen. De gezamenlijke ambities kunnen herkenbaarder worden geformuleerd.
- ▶ Door duidelijker te maken welke veranderingen het sectorplan teweeg heeft gebracht binnen de faculteiten, zullen de onderzoekslijnen die beide faculteiten hebben ontwikkeld binnen het speerpunt scherper naar voren komen en wordt bovendien nog herkenbaarder wat de precieze bijdrage van de twee onderzoeksgroepen aan het maatschappelijke debat is.
- ▶ Binnen dit speerpunt is er sprake van hoogwaardig, toonaangevend onderzoek. De komende jaren kan de doorwerking vanuit dit speerpunt naar andere onderzoeksgroepen in de deelnemende faculteiten worden versterkt.

1.5 Transformatieve werking van globalisering in het recht

Inleiding

Het speerpunt 'Transformatieve werking van globalisering in het recht' ambieert een internationaal leidende bijdrage te leveren aan de kennis over hoe het recht processen van globalisering kan vormen en sturen (en vice versa), waardoor belangen van individuen, groepen en samenlevingen beter beschermd kunnen worden. Dit leidt tot inzet op drie onderzoekslijnen: transformatie van legitimiteit, verplaatsing van de behartiging van publieke belangen naar andere actoren en effectieve rechtsbescherming. In haar advies van 14 juni 2019 heeft de commissie zich positief uitgesproken over de plannen van deelnemende faculteiten Maastricht University, Open Universiteit, Tilburg University en Universiteit van Amsterdam.

KPI 1: Nederland is een toonaangevend land en/of heeft een leidinggevende rol op het terrein van de speerpunten

De betrokken faculteiten hebben de onderzoeksthematiek voortvarend opgepakt en hebben bekendheid verworven in het veld over hoe het recht processen van globalisering kan vormen en sturen. Zij tonen aan dat de wetenschappelijke theorievorming op dit gebied achterloopt op de dagelijkse praktijk in de rechtspraak en dat een inhaalslag nodig is. Aan het brede thema geven zij op verschillende manieren invulling. Daarbij wordt bottom-up te werk gegaan. De verschillende onderzoeksactiviteiten laten een gestage groei zien. De deelnemers aan het speerpunt onderscheiden zich, en zijn daarmee individueel toonaangevend, door de interdisciplinaire benadering en het meervoudig perspectief bij hun benadering van het vraagstuk. Dit kan bijvoorbeeld gaan om het samenbrengen van het lokale en internationale recht in grensoverschrijdende kwesties, maar ook om het samenbrengen van twee thema's, zoals klimaatverandering en sociale rechtvaardigheid. Daarnaast zetten de onderzoeksgroepen stappen op het internationale vlak, bijvoorbeeld door te presenteren op buitenlandse conferenties of door contacten met buitenlandse faculteiten.

Dankzij het sectorplan hebben we het Groningen Centre for Empirical Legal Research kunnen oprichten. Hierin bestuderen ruim 25 onderzoekers de maatschappelijke gevolgen van wetgeving en juridische procedures en stimuleren we de ontwikkeling van empirisch-juridische kennis in onderwijs en onderzoek.

Prof. dr. Marc Hertogh
Rijksuniversiteit Groningen

KPI 2: Er wordt een coherente onderzoeksgroep ingericht van substantiële omvang

De verschillende universiteiten zijn met nieuwe onderzoeksgroepen gestart om vorm te geven aan het speerpunt. Elke onderzoeksgroep heeft regelmatig bijeenkomsten waar onderzoekers hun werk of subsidieaanvragen kunnen presenteren en feedback kunnen ontvangen. Samen met de vaste aanstellingen stimuleert dit de duurzame verankering van de onderzoeksgroep binnen de faculteit. De onderzoeksagenda's van de individuele onderzoeksgroepen hebben inmiddels vorm gekregen, maar getuigen nog niet van samenwerking tussen de deelnemende faculteiten. Enerzijds zijn de groepen individueel sterk, maar in de gesprekken is bemerkt dat er anderzijds sprake is van onvoldoende samenwerking – een beeld dat door diverse gesprekspartners is bevestigd. Bij het voorleggen van delen van dit conceptrapport aan de faculteiten is door de faculteiten ook gewezen op de gemeenschappelijke activiteiten die plaatsvinden.

KPI 3: De faculteiten lopen voorop in het maatschappelijke debat

De onderzoeksgroepen moedigen hun onderzoekers aan om het maatschappelijke debat op te zoeken en zo het brede publiek te bereiken. Dit doen zij door bijvoorbeeld podcasts te maken, aan te schuiven bij tv-programma's en bijdragen in kranten en bladen te leveren. Daarnaast wordt aansluiting met de beroepspraktijk gezocht. Ook het bereiken van beleidsmakers en de beroepspraktijk heeft aandacht van de faculteiten. Vanuit het onderzoek wordt de verbinding gezocht met relevante beleids- en rechtsvraagstukken en waar mogelijk worden relevante organen geadviseerd. De groepen schrijven bijvoorbeeld rapporten en adviezen voor het Europees Parlement, het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (WODC) en de Tweede Kamer. Bovenstaande activiteiten zorgen bovendien voor een wisselwerking tussen onderzoek en praktijk. Door de divergentie in onderzoeksthema's komt de bijdrage van de faculteiten aan het maatschappelijk debat meer vanuit de onderzoekers en de verschillende faculteiten dan vanuit het speerpunt als geheel.

KPI 4: Een structurele (interdisciplinaire) samenwerking met nationale en internationale actoren wordt ontwikkeld

De faculteiten zoeken duidelijk samenwerking met andere disciplines op, bijvoorbeeld met vakgebieden als economie en sociologie. Daarnaast werken de onderzoeksgroepen ook met verschillende internationale partners samen, maar er ontbreekt een herkenbare gezamenlijke ambitie.

KPI 5: In het onderwijscurriculum van de betrokken faculteiten is zowel in de bachelor- als in de masterprogramma's wezenlijk aandacht voor alle speerpunten

De faculteiten slagen erin om de speerpunthematiek in meerdere of mindere mate in het onderwijs te verwerken. De thematiek was ook voor het sectorplan al herkenbaar in het onderwijs, maar naar aanleiding van het sectorplan is deze integratie heroverwogen en op verschillende plekken versterkt. In diverse verplichte vakken komt de thematiek terug op alle faculteiten, in de reguliere colleges maar ook in de cases die studenten behandelen. Daarnaast zijn er vakken en lesmaterialen ontwikkeld die zijn gericht op dit speerpunt. De faculteiten geven aan dat de inbreng van sectorplanthematiek in de vakken momenteel deels afhankelijk is van de inbreng van docenten en van het feit dat deze actief zijn op het onderwerp. De verdere verankering heeft daarom aandacht van de speerpunttrekkers.

Conclusie

De verschillende onderzoeksgroepen zijn voortvarend aan de slag gegaan met de sectorplan-thematiek en tonen ambitie. Het speerpunt wordt breed ingevuld. Dit leidt tot verschillende nieuwe onderzoekslijnen in onafhankelijk opererende onderzoeksgroepen, waardoor het zicht op een herkenbare samenhang voor het speerpunt als geheel nog niet helder is. Dit wordt herkend door betrokken speerpunttrekkers en decanen en de tweede fase van uitvoering van het sectorplan leent zich ervoor dit verder op te pakken.

Aanbevelingen

- ▶ Door meer thematische samenwerking te bewerkstelligen en gezamenlijke ambities te formuleren, kan de nationale en internationale zichtbaarheid van het speerpunt worden versterkt. Hoewel sommige onderzoeksgroepen individueel al zichtbaar zijn, is het inrichten van netwerken en structuren voor gezamenlijke zichtbaarheid urgent, zeker in vergelijking met de vorderingen binnen andere speerpunten. Een gezamenlijke onderzoekagenda met gedeelde ambities kan hiervoor een basis vormen en tegelijkertijd voor synergie tussen de onderzoekslijnen zorgen.
- ▶ Ook de bijdrage van het speerpunt aan het maatschappelijk debat kan worden versterkt door het formuleren van een gezamenlijke onderzoekagenda, en door het betrekken van maatschappelijke partijen in de vraagformulering. Hierdoor wordt ook het praktijkperspectief verankerd in het onderzoek.

Het sectorplan heeft ons in staat gesteld als nooit tevoren disciplinaire grenzen te overschrijden en de perspectieven van digitalisering en conflictoplossing samen te brengen, waardoor we een leidende rol spelen in het wetenschappelijke en maatschappelijke debat.

Prof. dr. Pietro Ortolani
Radboud Universiteit

2. Kengetallen en sectorbrede KPI's

2.1 Uitgaven en prognose

Van het toegekende budget van € 19.140.000 is in de periode van 2019-2021 €10.683.931 tot besteding gekomen, zoals te zien in tabel 1. In totaal besteedt de sector met inzet van de sectormiddelen €3.594.143 aan vaste posities en €6.334.992 aan tijdelijke posities. De faculteiten hebben gezien de krappe arbeidsmarkt er bewust voor gekozen om aan het begin van het sectorplan in te zetten op het realiseren van nieuwe aanwas met tijdelijke posities die kunnen doorstromen naar vaste posities.

De faculteiten hebben aangegeven dat er om verschillende redenen (bijv. een krappe arbeidsmarkt en covid-19) opstartproblemen waren in de eerste jaren van de sectorplanperiode. Hierdoor zijn niet alle middelen besteed en is er momenteel sprake van een onderbesteding van €8.456.068. In lijn met de sectorplanprognose is het de bedoeling deze aanvankelijke onderbesteding in te lopen in de komende drie jaren. De faculteiten zijn zich er daarbij van bewust dat het zaak is de voorgenomen bestedingen met betrekking tot extra vaste posities zo snel mogelijk te realiseren. Verder moet een aantal faculteiten met een sterke oploep in investeringen naar het eind van de periode toe zich rekenschap geven van de doorwerking van de middelen na afloop van het sectorplan. Tijdens de eindevaluatie zal duidelijk moeten zijn dat de aanwas van nieuwe onderzoekers, bijvoorbeeld in de vorm van PhD's, is uitgemond in vaste aanstellingen.

Universiteit	Vaste posities	Tijdelijke posities	Trekker speerpunt	Totaal besteed exclusief matching
EUR	€ 384.190	€ 361.703	€ 2.000	€ 747.893
OU	€ 333.668	€ 214.974	€ 175.069	€ 723.711
RU	€ 260.754	€ 569.372	€ 60.189	€ 890.315
RUG	€ 588.488	€ 316.666	€ 179.915	€ 1.085.069
TiU	€ 132.438	€ 950.329	€ 103.298	€ 1.186.065
UL	€ 539.265	€ 1.129.529	€ 81.813	€ 1.750.607
UM	€ 307.118	€ 831.757	€ 152.512	€ 1.291.388
UU	€ 495.161	€ 671.000	€ 0	€ 1.166.161
UvA	€ 313.591	€ 768.847	€ 68.729	€ 1.151.167
VU	€ 239.469	€ 631.122	€ 0	€ 870.591
Totaal	€ 3.594.143	€ 6.334.992	€ 823.525	€ 10.683.931

Tabel 1: specifieke totale uitgaven 2019-2021 per universiteit

2.2 Matching

Naast de activiteiten die gefinancierd worden door de sectorplanmiddelen, financieren de faculteiten zelf €24 miljoen aan aanvullende activiteiten. De faculteiten kiezen ervoor om via matching verscheidene posities of uitbreiding van posities te realiseren. Dit betreft onder meer verruiming van onderwijstijd van senior posities als aanvulling op de sectorplanmiddelen (en daarmee ook als aanvulling op de inzet op het sectorplan), het aanstellen van niet-wetenschappelijk personeel of beschikbaar stellen van materieel budget.

De afgelopen drie jaren realiseerden de faculteiten gezamenlijk €7.036.871 aan matching (zie tabel 2). Dat is minder dan het eerder geplande bedrag van €9.366.428. De faculteiten worden aangemoedigd om in de tweede fase van het sectorplan door te blijven gaan met de matching, zodat de beoogde bijdrage van €24 miljoen wordt behaald.

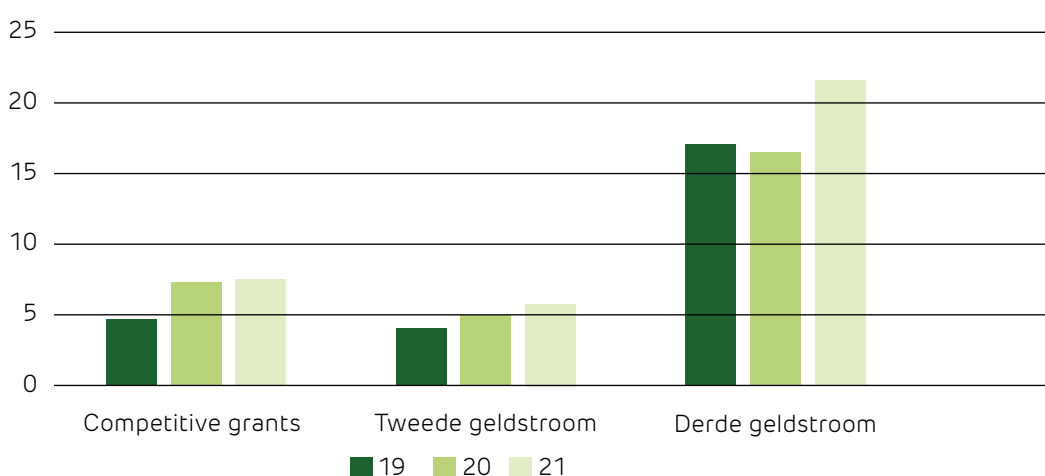
Universiteit	Matching	% matching*	Toegewezen tranches
EUR	€ 317.934	15,56%	€ 2.043.000
OU	€ 1.185.842	127,51%	€ 930.000
RU	€ 490.645	23,81%	€ 2.061.000
RUG	€ 273.254	14,46%	€ 1.890.000
TiU	€ 1.920.763	86,29%	€ 2.226.000
UL	€ 1.065.314	55,11%	€ 1.944.000
UM	€ 528.035	25,88%	€ 2.040.000
UU	€ 410.211	21,70%	€ 1.890.000
UvA	€ 564.158	27,18%	€ 2.076.000
VU	€ 280.714	13,76%	€ 2.040.000
Totaal	€ 7.036.871	36,77%	€ 19.140.000

Tabel 2: matching 2019-2021 per universiteit

*percentage matching besteed t.o.v. toegewezen budget

2.3 Aansluiting tweede geldstroom

Tijdens de interviews gaven speerpunttrekkers aan dat het sectorplan onderzoekers heeft geholpen om nieuwe aanvragen in te dienen. Verschillende speerpuntonderzoekers zijn in de selectierondes verder gekomen dan voor het sectorplan. Als belangrijkste reden hiervoor ziet men de sterkere samenwerking die is ontstaan tussen faculteiten en disciplines vanwege de speerpunten in het sectorplan en de inzet op vernieuwende methoden (niet enkel juridisch-dogmatisch onderzoek). Het aantal competitive grants is toegenomen van €4,75 miljoen in 2019 naar €7,49 miljoen in 2021 (zie tabel 3). In de tweede geldstroom is het aantal gehonoreerde aanvragen in de sector toegenomen van €4,31 miljoen in 2019 naar €5,48 miljoen in 2021. In de derde geldstroom is het aantal aanvragen toegenomen van €17,2 miljoen in 2019 naar €21,58 miljoen in 2021. In het eerste deel van het sectorplan heeft de sector dus meer grants weten binnen te halen.

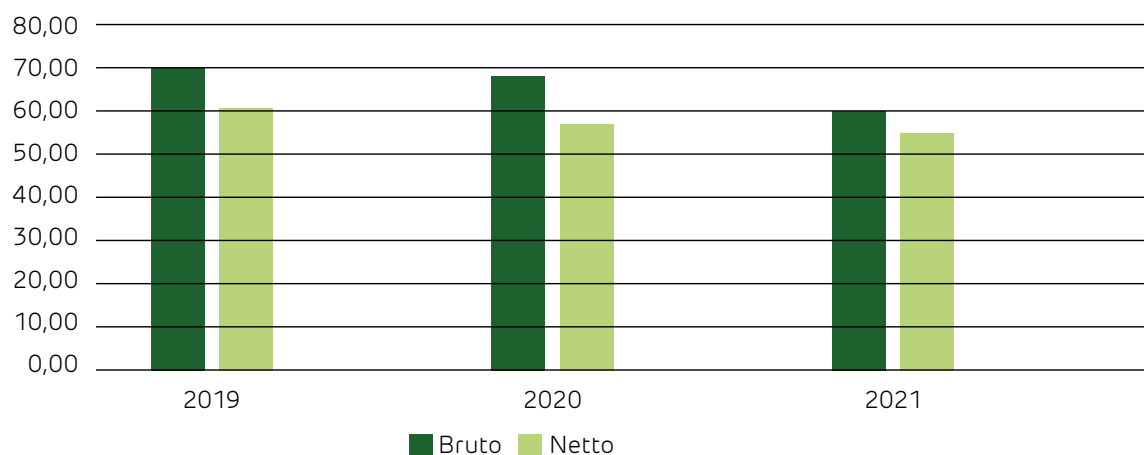

Tabel 3: binnengehaalde grants in de gehele sector rechtsgeleerdheid in miljoenen €

2.4 Doorlooptijden promotietrajecten

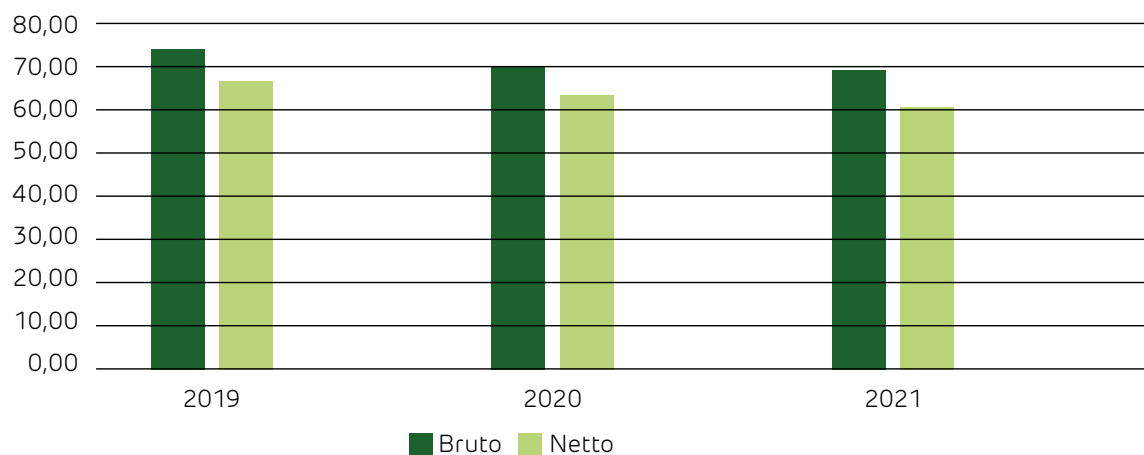
Alle faculteiten hebben maatregelen genomen om de duur van de promotietrajecten terug te brengen. De sector heeft afgesproken dat de mediaan van 68 maanden wordt teruggebracht naar een mediaan van 62 maanden. In tabel 4 en 5 is te zien dat de sector voortgang heeft geboekt op gebied van deze KPI. De gemiddelde bruto doorlooptijd van de promotietrajecten is sinds het begin van het sectorplan gedaald van 74,12 maanden in 2019 naar 69,30 maanden in 2021. De bruto mediaan is gedaald van 69,96 naar 60,19. De gemiddelde netto doorlooptijd is ook gedaald van 66,72 maanden in 2019 naar 60,96 maanden in 2021. De netto mediaan is gedaald van 60,70 maanden naar 54,78 maanden. Er is in het eerste deel van het sectorplan dus duidelijk vooruitgang geboekt door de sector op het terugbrengen van de duur van promotietrajecten.

Mediaan doorlooptijden sector in maanden

Tabel 4: mediaan doorlooptijden promotietrajecten sector in maanden

Gemiddelde doorlooptijden sector in maanden

Tabel 5: gemiddelde doorlooptijden promotietrajecten sector in maanden

Toelichting op tabel 4 en 5

Bruto doorlooptijd: van start promotietraject tot aan promotiedatum volgens SAP

Netto doorlooptijd: langdurige uitval door ziekte, zwangerschap en ouderschapsverlof verdisconteerd. Tevens is bij de netto doorlooptijd de datum goedkeuring manuscript uitgangspunt in plaats van de promotiedatum.

2.5 Sectorbrede KPI: aanwas jonge onderzoekers

De aanwas van jonge onderzoekers is een van de twee sectorbrede HR-speerpunten waar alle faculteiten zich aan hebben gecommitteerd. Conform de Toelichting op het Instellingsbesluit Commissie sectorplan Bèta en Techniek en de Commissie sectorplan Social Sciences and Humanities zullen de middelen aan het einde van het sectorplan alleen structureel indelen bij faculteiten die voorafgaand aan de eindevaluatie kunnen aantonen dat daar vaste aanstellingen en andere structurele investeringen tegen overstaan.³

De sector heeft gezamenlijk een inspanning geleverd om met de sectorgelden 29,55 fte (zie tabel 6) aan vaste posities te creëren. Hiervoor is tot nu toe €3.594.142,38 van de begrote sectorgelden gebruikt. Hiermee wordt invulling gegeven aan het HR-speerpunt. Alle faculteiten hebben aangegeven dat er bewust voor de strategie is gekozen om in het eerste deel van het sectorplan met name een nieuwe aanwas te generen. Deze aanwas bestaat voornamelijk uit PhD'ers. Deze keuze is gemaakt omdat er een tekort is aan potentiële UD's, als gevolg van te weinig promotieplaatsen en te veel uitstroom naar functies buiten de wetenschap. In het tweede deel van het sectorplan kunnen deze PhD'ers doorstromen naar een vaste aanstelling. De commissie zal tijdens de eindevaluatie vaststellen in hoeverre de faculteiten deze strategie hebben gerealiseerd en hoeveel vaste posities dit heeft opgeleverd.

Ten aanzien van deze KPI zit er een risico in de keuzes die de rechtenfaculteiten hebben gemaakt. Niet alleen zijn met sectorplanmiddelen nieuwe onderzoekers (vast) aangesteld, ook is een deel van het sectorplangeld gebruikt voor het vrijmaken van bestaand personeel voor onderzoek om zo meer tweedegeldstroomaanvragen te kunnen genereren. Gezien de voortdurende druk van het onderwijs, versterkt door het onlineonderwijs gedurende de coronapandemie, is het bewaken van deze onderzoekstijd geen sinecure. Verschillende faculteiten wijzen in hun zelfevaluatie op het risico van 'weglekken' van sectorplantijd naar het rechtenonderwijs. Sommige faculteiten hebben daarom gebruik gemaakt van studentassistenten om de betrokken onderzoekers te ontlasten, maar de speerpunttrekkers en vooral ook de decanen worden gewezen op het belang om dit risico middels expliciet beleid te mitigeren.

Universiteit	Totaal fte vaste aanstellingen	% vrouw vaste aanstellingen
RUG	6,04	62%
UvA	1,13	85%
VU	3,2	81%
EUR	4,4	50%
UL	1,6	100%
UU	3,4	79%
TiU	1,18	58%
RU	5,5	100%
OU	0,6	33%
UM	2,5	36%
Totaal	29,55	71%

Tabel 6: vaste aanstellingen in fte en % vrouwelijke vaste aanstellingen, gemeten op 31-12-2021. Er wordt hier alleen gekeken naar de vaste aanstellingen die volledig met sectorplangelden zijn betaald.

3 Zie: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0041941/2022-02-19>

2.6 Sectorbrede KPI: diversiteit

De faculteiten streven naar een meer divers personeelsbestand en onderschrijven de landelijk gestelde KPI voor diversiteit. Gedurende het gehele sectorplan zal tenminste 50% van de nieuw aan te stellen hoogleraren vrouw zijn en het landelijk aandeel vrouwelijke hoogleraren zal stijgen met minimaal 5%. De sector heeft gezamenlijk bijgedragen aan deze KPI door nieuwe vaste aanstellingen in te laten vullen door vrouwelijk personeel (zie tabel 6). In 2021 is 71% van alle vaste contracten ingevuld met vrouwelijk personeel. Daarnaast wordt veel aandacht besteed aan culturele diversiteit en inclusiviteit. De faculteiten streven de realisatie van deze KPI op verschillende manieren na. Zo wordt er bijvoorbeeld actief geworven voor vrouwelijk personeel, is er aandacht voor de genderbalans en diversiteit in de samenstelling van benoemingsadviescommissies en wordt er tijdens open dagen aandacht besteed aan culturele diversiteit. Bovendien zijn de faculteiten actief bezig met het inventariseren van belemmerende mechanismen op hun faculteit, bijvoorbeeld door hierover enquêtes af te nemen en vervolgens te acteren op de resultaten. In 2021 werd hiertoe ook het jaarlijks Diversity & Inclusion Symposium te Leiden gericht op rechtsgeleerdheid, mede georganiseerd vanuit de RDR.

Door het sectorplan kon ik als startende onderzoeker vanaf het begin samenwerken met collegae van andere faculteiten. Dit draagt bij aan de kwaliteit en impact van mijn onderzoek naar de rechtsbescherming ten opzichte van multinationale ondernemingen in Nederland en daarbuiten.

Nicky Touw - promovendus
Open Universiteit

3. Conclusies en adviezen

Het sectorplan Rechtsgeleerdheid beoogt een krachtige impuls te geven aan het rechtsgeleerd onderzoek in Nederland. Binnen de in het domeinbeeld omschreven speerpunten wordt een leidende rol van Nederland nagestreefd door de combinatie van extra onderzoek, strategische samenwerking en vernieuwing van de sector. Sectorbreed moet het plan nieuwe aanwas van jonge onderzoekers, een betere genderbalans en kortere doorlooptijden van promotieonderzoeken opleveren. De commissie constateert dat ten aanzien van de doelen van het sectorplan Rechtsgeleerdheid daadwerkelijk vooruitgang is geboekt. Dat leidt tot conclusies en adviezen zoals hieronder beschreven.

3.1 Algemene conclusies speerpunten

- Het gezamenlijk formuleren van de speerpunten door verschillende rechtenfaculteiten heeft meer samenwerking tussen onderzoekers opgeleverd. Die samenwerking stelt Nederlandse rechtenfaculteiten in staat om onderzoeksgroepen te bundelen, specialisaties aan te brengen en daarop internationaal een leidende rol te nemen.
- De gekozen thema's zijn inhoudelijk en/of methodologisch vernieuwend en sluiten aan bij fundamentele en actuele vraagstukken – zowel wetenschappelijk als maatschappelijk. Voor een aantal thema's geldt dat ze meer impact hebben dan alleen op het betreffende thema.

Inhoudelijk kan dat zo zijn omdat een thema relevant is voor vrijwel alle rechtsgebieden; methodologisch kan dat zo zijn omdat de methoden op veel rechtsgebieden toepasbaar zijn.

- ▶ Het onderzoek in alle speerpunten richt zich op de beleids- en rechtspraktijk en de onderzoekers nemen deel aan het maatschappelijk debat.
- ▶ In de faculteiten zijn nieuwe onderzoekers aangetrokken en zijn zittende onderzoekers vrijgemaakt, waardoor de onderzoekscapaciteit is vergroot. Matching door de faculteiten heeft het sectorplan meer onderzoekscapaciteit opgeleverd dan strikt genomen wordt gefinancierd. De verwachting is dat zowel de matching als de besteding van de gelden in de tweede helft van het sectorplan zal toenemen.
- ▶ De wijze waarop het onderzoek in de faculteiten is georganiseerd (doorgaans een kleine kerngroep van onderzoekers die samenwerkt met andere onderzoekers en onderzoeksgroepen in de eigen faculteit en universiteit) heeft coherente onderzoeksgroepen in de rechtenfaculteiten opgeleverd en draagt bovendien bij aan doorwerking van het sectorplan buiten de geformuleerde speerpunten en in de faculteit in den brede.
- ▶ Aan de sectorbrede KPI's (nieuwe aanwas van onderzoekers, betere genderbalans en kortere doorlooptijden promotieonderzoeken) is hard gewerkt. Deze KPI's zijn op dit moment al deels gerealiseerd. Bovendien blijven de faculteiten ook in de tweede helft van het sectorplan inzetten op deze KPI's.
- ▶ Zowel de speerpunttrekkers als de decanen geven aan duidelijk aan het sectorplan gecommitteerd te zijn.
- ▶ Het sectorplan voldoet aan de verwachtingen en overtreft deze zelfs op een aantal punten. Op de KPI's is reeds belangrijke vooruitgang geboekt en op het gebied van de samenwerking levert het meer op dan beloofd in de facultaire plannen.
- ▶ Een conclusie over de impact van de sectorgelden op de tweede geldstroom is in redelijkheid nu nog niet te bepalen. Dit omdat er in het begin van het sectorplan sprake is van de opstart en werving van personeel. In de eindevaluatie zal de commissie hier wel een uitspraak over doen.

3.2 Adviezen aan speerpunttrekkers en decanen

De commissie geeft de rechtenfaculteiten ook een aantal aanbevelingen mee, met het oog op de eindevaluatie in 2025:

- ▶ Doordat KPI's binnen faculteiten en speerpunten soms uiteenlopend en abstract zijn ingevuld is niet overal duidelijk wat speerpunten precies beogen te bereiken. De commissie adviseert de faculteiten om dit scherper te formuleren, inclusief ijkpunten voor 2025.
- ▶ Bij 'Transformatieve werking van globalisering in het recht' ziet de commissie op dit moment te weinig doelgerichte samenwerking van onderzoeksgroepen binnen en tussen faculteiten. De commissie adviseert de speerpunttrekkers en decanen om de samenwerking voortvarender inhoudelijk in te vullen.
- ▶ Het sectorplanonderzoek is vooral gebouwd op PhD-onderzoekers en senioronderzoekers

die een deel van hun tijd aan het sectorplanonderzoek besteden. Zowel wat betreft vaste aanstellingen als onderwijsdruk op senioronderzoekers is deze invulling van het sectorplan kwetsbaar. De commissie adviseert de decanen waarborgen aan te brengen zodat de nieuwe aanwas van jonge onderzoekers ook daadwerkelijk uitmondt in vaste aanstellingen en de seniorcapaciteit bij toenemende onderwijsdruk niet weglekt naar onderwijstaken.

- ▶ Er wordt samenwerking gezocht met andere disciplines, maar dit kan nog worden verstevigd.
- ▶ De speerpunten kunnen in de komende periode het onderwijs nog meer voeden.

3.3 Aanbevelingen aan de minister

Grosso modo is de sectorplancommissie positief over de uitvoering van het sectorplan Rechtsgeleerdheid. Succesfactoren die de commissie waarneemt zijn:

- ▶ Het zorgvuldige proces van voorbereiding van het sectorplan waarin het commitment van decanen alsmede het vernieuwend karakter van de plannen uitgebreid is getoetst.
- ▶ De formulering van een aantal sterke speerpunten die doorwerken naar de discipline als geheel en zo daadwerkelijk de fundamenteën onder deze discipline versterken.
- ▶ De intensieve samenwerking tussen de decanen, waardoor er zowel langs inhoudelijke als bestuurlijke lijnen verbanden tussen de faculteiten zijn en hun commitment aan het sectorplan.
- ▶ Commitment, enthousiasme en gedrevenheid van de medewerkers van de verschillende faculteiten. Er is sprake van een goede mix van senior, medior en junior onderzoekers en van trekkers die de competenties hebben om dit soort onderzoek te organiseren.
- ▶ De stimulans die van het sectorplan met tussentijdse en eindevaluatie uitgaat (en de voorwaardelijke inzet van middelen).
- ▶ Het faculteits- en universiteitsoverstijgende karakter van de plannen, waardoor nieuwe ambitieuze onderzoeksgroepen tussen de faculteiten zijn ontstaan buiten de traditionele lijnorganisatie.

De commissie adviseert de minister om bij toekomstige sectorplannen goed te letten op de aanwezigheid van deze succesfactoren en beveelt aan om vast te houden aan de bestaande allocatie over de faculteiten en de middelen voor de tweede periode drie jaar (vierde tot en met zesde jaar) ongewijzigd aan de faculteiten toe te kennen.

Het sectorplan heeft mij de mogelijkheid gegeven om me te focussen op het onderwerp waardoor ik het meeste gedreven wordt: het reguleren van transnationale private macht. Dit heeft geresulteerd in drie key publications, een serie webinars en een internationale conferentie, en wijdverbreide netwerken van samenwerkingen.

Dr. Ioannis Kampourakis
Erasmus Universiteit

Domeinplan Digitale SSH

Deel 2

Inleiding

Een deel van de SSH-sectorplanmiddelen van het ministerie van OCW wordt gericht ingezet voor een domeinbrede digitale infrastructuur met als doel het versterken van het onderzoek en de infrastructuur binnen het gehele SSH-domein op het gebied van digitalisering. De middelen zijn verdeeld in open competitie in twee rondes (ronde 1 in 2020 en ronde 2 in 2021). In totaal is er €15,3M beschikbaar.

De commissie Sectorplan SSH heeft als taak om een tussentijdse evaluatie en een eindevaluatie uit te voeren van het sectorplan SSH en vervolgens de minister hierover te adviseren. In dit rapport worden de resultaten van de tussentijdse evaluatie van het domeinplan Digitale SSH beschreven. De commissie beoordeelt niet de individuele projecten die zijn gehonoreerd, maar de bijdrage van de projecten en het Platform Digitale Infrastructuur SSH (PDI-SSH) aan de doelen van het domeinplan Digitale SSH, als onderdeel van het sectorplan SSH. Voor de tussentijdse evaluatie hebben de 22 gehonoreerde projecten en het platformbestuur een zelfevaluatie uitgevoerd. Daarnaast heeft de commissie Sectorplan SSH gesprekken gevoerd met het platformbestuur en met de projectleiders.

1. Domeinplan digitale SSH

Het domeinplan Digitale SSH is opgesteld als onderdeel van het sectorplan SSH. Het hoofddoel van het domeinplan is het versterken van de samenwerking en organisatiegraad tussen de sociale- en geesteswetenschappen (SSH), zowel door de versterking van de digitale infrastructuur voor het domein, als door de bevordering van interdisciplinair SSH-onderzoek naar digitaliseringsvraagstukken. Hiervoor zijn de volgende deeldoelstellingen opgesteld:

- ▶ Vergroten en versterken van interdisciplinair SSH-onderzoek naar digitalisering en de relevante maatschappelijke en wetenschappelijke ontwikkelingen op dit gebied.
- ▶ Versterken van digitale infrastructurele voorzieningen binnen de SSH, inclusief de regie hierop.
- ▶ Vergroten van interdisciplinaire samenwerking tussen de sociale wetenschappen en geesteswetenschappen op het gebied van digitaliseringsonderzoek- en infrastructuur.
- ▶ Waarborgen van continuïteit van lopende initiatieven binnen de SSH op het gebied van digitaliseringsonderzoek- en infrastructuur.
- ▶ Vergroten van het strategisch vermogen en de organisatiegraad van de SSH op het gebied van digitalisering.
- ▶ Aantrekken en behouden van onderzoektalent binnen de SSH met (interdisciplinaire) expertise op het gebied van digitalisering, inclusief het bieden van kansen voor interdisciplinaire onderzoekers.

Voor de versterking van de digitale infrastructuur voor het domein is er €15,3M in eerste geldstroommiddelen beschikbaar gesteld via een landelijk platform digitale infrastructurele voorzieningen. Deze gelden zijn verdeeld door PDI-SSH.¹ Daarnaast is er voor extra middelen vrij onderzoek een open competitie-call uitgezet bij NWO met een budget van €6M². De projecten binnen de NWO-call vallen buiten de scope van de midterm- en eindevaluatie van het domeinplan Digitale SSH door de Commissie sectorplan SSH.³

1 Vóór het openzetten van de calls heeft de SSH raad gezamenlijk besloten om het LISS-panel een structurele financiering te geven van €400.000 per jaar.

2 Zie: <https://www.nwo.nl/nieuws/negen-multidisciplinaire-onderzoeksprojecten-over-digitalisering-van-start>

3 Zie: instellingsbesluit Commissie sectorplan SSH d.d. 22 februari 2019 (<https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2019-9819.html>)

2. PDI-SSH

2.1 Doel en taken PDI-SSH

Een van de doelen van het domeinplan Digitale SSH is het oprichten van een landelijk platform. Het platform moet zich richten op het opzetten, versterken en coördineren van digitale infrastructurele voorzieningen binnen het SSH-domein, inclusief het stimuleren en faciliteren van samenwerking op nationaal niveau. De governance van het platform heeft de vorm gekregen van een stichting, Platform Digitale Infrastructuur SSH (PDI-SSH). Het platform heeft drie taken:

- A** Ontwikkelen van een korte- (in het eerste jaar) en een langetermijnstrategie (in de eerste drie jaar), waarbij rekening wordt gehouden met ideeën en wensen betreffende bestaande en nieuwe digitale infrastructurele voorzieningen binnen het SSH-domein. In de langetermijnstrategie wordt ook de toekomstige governance van het platform uitgewerkt.
- B** Middelen toekennen aan digitale infrastructurele voorzieningen binnen het SSH-veld. Het kan hierbij zowel gaan om de versterking en opschaling van bestaande initiatieven als het opzetten van nieuwe initiatieven.
- C** Zorgdragen voor samenwerking en afstemming binnen het SSH-veld op het gebied van digitale infrastructurele voorzieningen, zowel bij bestaande als bij nieuwe initiatieven. Het gaat hierbij ook om afstemming met onder andere DANS, Netherlands eScience Center en SURF.

Voor het domeinplan Digitale SSH vond een tussentijdse wijziging plaats als gevolg van het adviesrapport van de commissie-Van Rijn. Concreet leidde dit tot een vergroting van het budget van PDI-SSH tot €15,3M. PDI-SSH zette met deze middelen voor digitale infrastructurele voorzieningen twee calls uit. De toekenning van de eerste call vond plaats in 2020, de toekenning van de projecten in de tweede call vond eind 2021 plaats. Gezien het moment waarop de middelen zijn toegewezen, is de evaluatie van het platform later uitgevoerd dan de midtermevaluatie van het sectorplan Rechtsgeleerdheid.⁴

2.2 Toekenning middelen door PDI-SSH

PDI-SSH zette zoals eerder genoemd twee calls uit. In de eerste ronde is €8,44M toegekend en zijn twaalf projecten gehonoreerd, in de tweede ronde is €6,44M toegekend en zijn tien projecten gehonoreerd. De projecten uit beide rondes richten zich op digitale infrastructuur. Digitale infrastructuur, zo blijkt uit de projecten, kan verwijzen naar nieuwe digitale voorzieningen voor het verzamelen van data, het bijeenbrengen van databronnen, het analyseren van data, het opslaan van data, het ontsluiten van data en het verspreiden van data. Daarnaast vereisen deze infrastructuren professionele ondersteuning, bijvoorbeeld van databasebeheerders en infrastructuurspecialisten. Ook daarop richten de gehonoreerde projecten zich.

PDI-SSH ontwikkelde een format voor de call voor de selectie van de projecten. Daarbij werden de volgende selectiecriteria gehanteerd, gebaseerd op de doelstellingen van het domeinplan Digitale SSH:

- Nationaal belang: initiatieven moeten toegankelijk en relevant zijn voor meerdere disciplines en universiteiten.

⁴ Zoals de commissie heeft aangegeven in de brief die zij d.d. 16 mei 2022 verzond naar dhr. Oscar Delnooz, directeur Onderzoek en wetenschapsbeleid van het ministerie van OCW, heeft de midtermevaluatie van het domeinplan Digitale SSH dit najaar plaatsgevonden.

- Strategisch: initiatieven moeten aansluiten bij de langetermijnstrategie die opgesteld zal worden door het landelijk platform.
- Lange termijn: initiatieven dienen voor langere termijn opgezet te worden. Het hoeft echter niet per definitie te gaan om structurele initiatieven.
- Samenwerking SS en H: voorkeur wordt gegeven aan initiatieven waarbij zowel de sociale wetenschappen als geesteswetenschappen betrokken zijn.

Daarbij is de projecten gevraagd zelf KPI's op te stellen aan de hand waarvan de voortgang gevolgd kan worden. Voor de beoordeling van de aanvragen is door PDI-SSH een beoordelingscommissie ingesteld per disciplineoverleg.⁵ Elke beoordelingscommissie beoordeelde aanvragen ingediend voor eigen discipline op basis van de criteria (omschreven hierboven) en stelde een advies inclusief prioritering en motivering op voor de SSH-raad. De definitieve prioritering van de voorstellen en de verdeling van de middelen werd gezamenlijk vastgesteld door de SSH-raad, de voorzitter van stichting PDI-SSH en de vertegenwoordigers van de drie grootste Nederlandse infrastructuren (ODISSEI, CLARIAH en Health-RI). Op basis van de definitieve prioritering van de SSH-raad besloot het bestuur van PDI-SSH welke aanvragen werden gehonoreerd. De aanvragers werden geïnformeerd. De projecten zijn onder beheer bij PDI-SSH.

3. Tussentijdse evaluatie PDI-SSH

Aan de hand van zelfevaluaties opgesteld door het PDI-bestuur en de projectleiders van de toegekende projecten, en op basis van gesprekken met het platformbestuur en de projectleiders, heeft de commissie een tussentijdse evaluatie uitgevoerd van hoe het platform invulling geeft aan haar drie taken.

3.1 Taak a) ontwikkelen korte- en langetermijnstrategie

Aan de kortetermijnstrategie is invulling gegeven door het uitzetten van twee open calls for proposals, waarmee de middelen zijn toegekend aan projecten om zo bij te dragen aan digitale infrastructurele voorzieningen. Door deze werkwijze is er sprake van een bottom-up proces waarbij wensen en ideeën vanuit het veld in de vorm van aanvragen zijn aangedragen. Daarnaast zijn de doelstellingen van het platform verwerkt in de beoordelingscriteria van de calls. Op die manier is in het toewijzingsproces een check aangebracht op zowel de meerwaarde van de aanvragen voor de digitale infrastructuur, als op hun bijdrage aan de doelstellingen van PDI-SSH. Beide calls hebben geleid tot een aantal interessante projecten die ieder op hun eigen manier bijdragen aan de digitale infrastructuur.

Het huidige bestuur richtte zich op de toekenning van de middelen. Nu dat proces is afgerond, zo geeft het bestuur aan, maakt het plaats voor een nog op te richten inhoudelijk bestuur. Het nieuwe bestuur zal als taak hebben de langetermijnstrategie en een visie te ontwikkelen op de digitale infrastructuur die met het platform beoogd wordt.

⁵ Zoals de commissie heeft aangegeven in de brief die zij d.d. 16 mei 2022 verzond naar dhr. Oscar Delnooz, directeur Onderzoek en wetenschapsbeleid van het ministerie van OCW, heeft de midtermevaluatie van het domeinplan Digitale SSH dit najaar plaatsgevonden.

3.2 Taak b) middelen toekennen aan digitale infrastructurele voorzieningen binnen het SSH-veld

Op basis van twee calls for proposals zijn 22 initiatieven op het gebied van digitale infrastructurele voorzieningen gehonoreerd. De projecten leveren een bijdrage aan het opzetten dan wel versterken van de digitale infrastructuur voor de sociale en geesteswetenschappen. In de bijlage is een overzicht opgenomen van de verschillende toegekende initiatieven.

3.3 Taak c) zorgdragen voor samenwerking en afstemming binnen het SSH-veld op gebied van infrastructurele voorzieningen

De individuele projecten zijn ingebed in de voor deze projecten relevante omgevingen. Het merendeel van de projecten werkt proactief aan het verwerven van meer bekendheid binnen zowel de sociale als de geesteswetenschappen, en zoekt samenwerking met bestaande infrastructuren als SURF, CLARIAH of ODISSEI. Maar de commissie constateert samen met de projectleiders dat meer aandacht voor samenwerking en afstemming nodig is. Vanuit de historie van het programma is de beperkte samenwerking begrijpelijk. Ook de beperkte rol-opvatting van het huidige PDI bestuur speelt hier een rol in. De commissie komt hier bij de aanbevelingen op terug.

4. Conclusies en adviezen

4.1 Conclusies

Er liggen kansen om de bijdrage van de individuele projecten groter te laten zijn dan de som der delen. Dit kan bijvoorbeeld worden gedaan door een overkoepelende visie op te stellen over de bijdragen van de verschillende initiatieven aan de doelstellingen van het domeinplan Digitale SSH en daarmee aan de Nederlandse digitale infrastructuur voor SSH. PDI-SSH kan een sterkere rol spelen bij het verstevigen van het reeds bestaande landschap.

4.2 Adviezen aan PDI-SSH

Naar aanleiding van de midtermevaluatie van het domeinplan Digitale SSH adviseert de commissie:

- ▶ Het komend jaar een inhoudelijk bestuur voor PDI-SSH in te richten, dat de taken kan uitvoeren die in de tweede fase van het domeinplan voorliggen. Hieronder worden deze taken benoemd:
 - Het ontwikkelen van een langetermijnstrategie, waarin meer duidelijkheid wordt gegeven over de gewenste langetermijnpact van het domeinplan Digitale SSH. Ook wordt daarin ingegaan op de gewenste situatie na afloop van het domeinplan Digitale SSH, het aangrijpen van daarbij horende kansen en de eventuele mitigatie van bijbehorende risico's. De volgende punten zouden in de langetermijnstrategie moeten terugkomen:
 - Een beschrijving van hoe de projecten onderling meer kunnen samenwerken en uitwisselen;
 - Een beschrijving hoe de samenwerking tussen de sociale en geesteswetenschappen binnen en tussen de projecten kan worden gestimuleerd;
 - Een beschrijving van hoe de projecten verder kunnen aansluiten bij de reeds bestaande infrastructuur;
 - Een beschrijving van hoe de impact en resultaten van de verschillende projecten na afloop kan worden voortgezet en mogelijk worden opgeschaald;
 - Een beschrijving hoe de verschillende projecten een bijdrage kunnen leveren aan het realiseren van de doelstellingen van het domeinplan Digitale SSH, die groter is dan de som der delen.
 - Het opzetten van het proces voor de eindevaluatie van de projecten op basis van de langetermijnstrategie.
 - Het ontwikkelen van KPI's om het platform te kunnen evalueren tegen de achtergrond van het domeinplan Digitale SSH.

4.3 Adviezen aan de minister

De sectorplancommissie constateert dat PDI-SSH een goede start heeft gemaakt met het domeinplan Digitale SSH. Tegelijkertijd zal in de tweede fase van het domeinplan stevig moeten worden ingezet op de ontwikkeling van een strategische visie voor de digitale SSH-infrastructuur en sturing hierop. De commissie wijst op het belang van het inzichtelijk maken van de gehele digitale infrastructuur voor SSH, waarbinnen PDI-SSH een rol speelt. Daarvoor ligt samenwerking met de SSH Raad of zelfs een regierol voor de SSH Raad voor de hand.

Dat gezegd hebbende, adviseert de commissie om vast te houden aan de bestaande allocatie van de middelen en deze voor de tweede periode van drie jaar (vierde tot en met zesde jaar) ongewijzigd aan PDI-SSH toe te kennen.

Bijlagen

Bijlage 1 – Samenstelling Commissie sectorplan SSH

Samenstelling Commissie sectorplan SSH

Prof. mr. dr. Stavros Zouridis (voorzitter)
 Prof. mr. dr. Anja Oskamp (vicevoorzitter)
 Prof. mr. dr. Hans de Bruijn
 Prof. dr. Monika Smit
 Prof. mr. dr. Taru Spronken (tot 1 oktober 2022)
 Prof. dr. ir. Peter-Paul Verbeek (tot 1 oktober 2022)

Secretariaat

Lieke Nijland MA
 Niels Snoek MSc

Bijlage 2 – Overzicht gesprekspartners midtermevaluatie Rechtsgeleerdheid

Speerpunttrekkers

Erasmus Universiteit

Prof. dr. Lieselot Bisschop	Herijking van publieke belangen in private verhoudingen
Prof. dr. Pieter Desmet	Empirical Legal Studies
Prof. dr. Elena Kantorowicz-Reznichenko	Empirical Legal Studies
Prof. dr. René Repasi	Herijking van publieke belangen in private verhoudingen

Maastricht University

Prof. mr. dr. Gijs van Dijck	Digital Legal Studies
Prof. dr. Mariolina Eliantonio	Transformatieve werking van globalisering in het recht

Open Universiteit

Prof. dr. mr. Göran Sluiter	Transformatieve werking van globalisering in het recht
-----------------------------	--

Radboud Universiteit

Prof. mr. Hansko Broeksteeg	Conflictoplossende instituties
Prof. mr. Marieke Dubelaar	Conflictoplossende instituties
Prof. dr. mr. André Janssen	Digital Legal Studies
Prof. dr. Pietro Ortolani	Digital Legal Studies
Mr. dr. Pieter Wolters	Digital Legal Studies

Rijksuniversiteit Groningen

Prof. dr. Aurelia Colombi Ciacchi	Herijking van publieke belangen in private verhoudingen
Prof. dr. Marc Hertogh	Empirical Legal Studies

Tilburg University

Prof. dr. Ronald Leenes	Digital Legal Studies
Prof. mr. dr. Jurgen de Poorter	Transformatieve werking van globalisering in het recht
Prof. dr. mr. Han Somsen	Transformatieve werking van globalisering in het recht

Universiteit van Amsterdam

Prof. dr. Christina Eckes	Transformatieve werking van globalisering in het recht
Prof. dr. Mireille van Eechoud	Digital Legal Studies
Prof. dr. Natali Helberger	Digital Legal Studies
Prof. dr. Joris van Hoboken	Digital Legal Studies

Universiteit Leiden

Prof. mr. dr. Willem van Boom	Empirical Legal Studies
Prof. mr. dr. Miranda Boone	Conflictoplossende instituties
Dr. Helen Pluut	Empirical Legal Studies

Universiteit Utrecht

Dr. Sonja Bekker	Conflictoplossende instituties/Empirical Legal Studies
Prof. dr. Kees van den Bos	Conflictoplossende instituties/Empirical Legal Studies
Prof. mr. dr. Rianka Rijnhout	Conflictoplossende instituties/Empirical Legal Studies

Vrije Universiteit

Prof. mr. Arno Akkermans	Empirical Legal Studies
Prof. dr. Edward Kleemans	Empirical Legal Studies

Decanen

Prof. mr. Hemme Battjes	Vrije Universiteit
Prof. dr. Ivo Giesen (hoofd departement Rechtsgeleerdheid)	Universiteit Utrecht
Prof. dr. mr. Ronald Janse	Open Universiteit
Prof. dr. Joanne van der Leun	Universiteit Leiden
Prof. dr. Esther Keymolen (vice-decaan)	Tilburg University
Prof. mr. dr. Wilbert Kolkman	Rijksuniversiteit Groningen
Prof. mr. André Nollkaemper	Universiteit van Amsterdam
Prof. mr. Harriët Schelhaas	Erasmus Universiteit
Prof. mr. Roel Schutgens	Radboud Universiteit
Prof. mr. Jan Smits	Maastricht University
Prof. dr. Geert Vervaeke	Tilburg University

Bijlage 3 – Deelnemende faculteiten per speerpunt

	RUG	UvA	VU	EUR	UL	UU	TiU	RU	OU	UM
Aanwas jonge onderzoekers	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
Diversiteit	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
Empirical Legal Studies	•		•	•	•	•				
Digital Legal Studies		•					•	•		•
Conflictoplossende instituties					•	•		•		
Transformatieve werking van globalisering in het recht		•					•		•	•
Herijking van publieke belangen in private verhoudingen	•			•						

Bijlage 4 – Kader zelfevaluatie rechtsgeleerdheid

Ter voorbereiding op de gesprekken tussen de commissie Sectorplan SSH en de facultaire speerpunttrekkers, vragen we, per faculteit en per speerpunt, een korte zelfevaluatie in te sturen aan de hand van onderstaande vragen.

KPI 1: Nederland is een toonaangevend land en/of heeft een leidinggevende rol op het terrein van de speerpunten.

► Waar ziet u de inhoudelijke vernieuwing bij de invulling van de sectorplannen, zowel wetenschappelijk als maatschappelijk? Hoe kan dat inhoudelijk worden onderbouwd: wat was de stand van zaken in het vakgebied en zijn relatie met de samenleving, en wat voegt het onderzoek binnen dit speerpunt toe?

KPI 2: Een coherente onderzoeksgroep wordt ontwikkeld

► Hoe worden de vakgebieden/thema's na afloop van de sectorplannen duurzaam verankerd in de faculteit vanuit deze onderzoeksgroepen? Waaruit blijkt de verankering?

► Hoe staat het met de ontwikkeling van vaste onderzoeksprogramma's? Hoe zijn de onderzoeksgroepen verdeeld over de speerpunten en zijn deze groepen goed bemenst? Klopt de zwaarte van de bestaande, gezien het aantal betrokken faculteiten per speerpunt?

KPI 3: De faculteiten lopen voorop in het maatschappelijke debat

- ▶ Op welke wijze stimuleert de sector/het speerpunt het maatschappelijke debat? Op welke wijze is de sector hier zichtbaar? Wanneer vindt u de bereikte impact geslaagd?
- ▶ Op welke wijze vindt de kennisoverdracht naar 'het brede publiek' plaats? Kunt u voorbeelden geven van succesvolle kennisoverdracht binnen het kader van de sectorplannen?

KPI 4: Een structurele (interdisciplinaire) samenwerking met nationale en internationale actoren wordt ontwikkeld

- ▶ Langs welke lijnen en strategieën werkt u aan (interdisciplinaire) samenwerking met (inter)nationale actoren? Geef puntsgewijs drie voorbeelden.
- ▶ In hoeverre betreft het speerpunt sociaalwetenschappelijke en geesteswetenschappelijke dimensies bij hun vraagstukken/onderzoeksthema's? Zijn er nieuwe samenwerkingsverbanden ontstaan met onderzoekers, onderzoeksgroepen, wetenschappelijke infrastructuur in het SSH-domein of andere wetenschappelijke domeinen?

KPI 5: In het onderwijscurriculum van de betrokken faculteiten is zowel in de bachelor- als in de masterprogramma's wezenlijk aandacht voor alle speerpunten

- ▶ Hoe zijn de thematische speerpunten operationeel verankerd in het facultair onderwijsbeleid? Benoem kort (maximaal 3) voorbeelden.
- ▶ In hoeverre bekijken de verschillende cursussen de vraagstukken vanuit een interdisciplinair perspectief? Welke maatregelen nemen de faculteiten om deze vraagstukken ook in een bredere context te bestuderen?

Beschrijf in maximaal 450 woorden:

- ▶ Waar u het meest trots op bent (max. 3 sectorplanonderdelen/-activiteiten);
- ▶ Waar u zorgen over heeft, of voorziet dat bijstelling nodig is (max. 3).

Bijlage 5. Projectbeschrijvingen PDI-SSH-projecten

Projecten ronde 2020

MacBERTh – Bidirectional Encoder Representations from Transformers of historical English and Dutch

dr. Lauren Fonteyn (Leiden University)

The aim of this infrastructure project is to create the first set of deep neural language models pre-trained on historical textual material (Dutch and English) from different time periods. This semantic encoding infrastructure, or 'MacBERTh', will serve as an invaluable SSH research tool that enables new ways of analysing historical text: by making the underlying meaning of words, phrases and abstract sentence patterns accessible, searchable, and analysable in a bottom-up, data-driven way, the offered infrastructure will allow researchers from the present to uncover and draw connections between concepts and ideas from the past.

The technology underlying this infrastructure is based on a crucial insight from distributional semantics, which states that the linguistic context in which words and phrases appear provides a good approximation of their meaning. Based on this idea, a number of powerful computational models have been developed to create detailed, compressed linguistic representations when trained on large bodies of text. These representations have already proven to be crucial in addressing various challenges in computational linguistics (NLP/NLU) and related disciplines. Yet, these models have not yet been exploited to study meaning representation in historical language. This gap will be filled by 'MacBERTh'.

FIRMBACKBONE: digital data collection infrastructure on Dutch companies

prof. dr. Wolter Hassink (Utrecht University)

The digitalization of the economy has enabled novel methods of data collection of companies. Such digital economic data are both detailed (wide) and broad in scope (long). However, applied researchers in economics and adjacent fields currently lack access to a comprehensive and longitudinal data source about Dutch companies. The purpose of this project is to build an organically growing longitudinal data-infrastructure of information on Dutch companies. A backbone will be created that contains a list of company names that are publicly accessible and that can be used for web scraping. We will enrich the data by public information of annual reports and other data, such as financial reports. Researchers making use of the backbone will enrich it with data they have collected, for example using surveys or tailor-made indicators. Quality control will be performed in collaboration with CBS.

The data will be accessible to academic researchers under an access protocol within the secure high-performance ODISSEI Data Facility hosted at Surf. Collaboration with the existing research-infrastructure ODISSEI will ensure adequate data protection, governance, and long-term sustainability. Collaboration with ODISSEI, a social science infrastructure that currently lacks economic information, opens up new avenues for cross-disciplinary research linking individual-level (micro) data with firm-level information.

Population Scale Network Analysis for Social Sciences and Humanities (POPNET-SSH) -A Digital Infrastructure and Research Community

dr. Eelke M. Heemskerk (University of Amsterdam)

This proposal embarks on an ambitious yet highly necessary and timely endeavour: the setting up of a novel open digital infrastructure and research community that unlocks longitudinal social network data on the entire population of the Netherlands. POPNET-SSH enables new exciting research on unique data consisting of demographic information and time-stamped family, work, school and neighborhood network relations in an anonymized as well as ethically and legally responsible manner.

The outcome is a research community centered around a first-of-a-kind research infrastructure tailored in terms of hard- and software for large-scale social network analysis. It for the first time allows scholars in the SSH domain (and beyond) without specialised technical computing skills to derive population-scale network statistics.

Rich methods from social network analysis and network science can then be applied to obtain unique insights that may unveil new and previously unknown knowledge about the complexity of the Dutch population. From this, scholars and policymakers alike can derive actionable insights into key issues in the SSH domain, including (but not limited to), stratification, segregation, substantive social change, and UN sustainable development goals such as reducing inequality.

Homo Medicinalis. Recognising the voices of patients to retrace the opinions about medicines (HoMed)

dr. Henk van den Heuvel (Radboud University)

HoMed will implement a SSH research infrastructure with an enormous potential for automatic transcription of sensitive audio-visual (AV) recordings. Its use case will focus on AV-recordings of medical consultations on the use of pharmaceuticals (henceforth 'MedPharm'). MedPharm in practice shows situations where patients often appear not to be able to understand proper medicine use. To overcome unintentional medicine use we need to better understand the attribution of meaning to medicines. Therefore, recordings and transcriptions of patient consultations are needed.

In HoMed a standard automatic speech recogniser (ASR) for Dutch will be adapted to MedPharm discourses, since essential jargon is not part of the vocabulary of the current generic ASR. The ASR will be retrained on existing radio and tv data and on highly sensitive AV-recordings of patient consultations at Nivel. The resulting infrastructure will be made available (i) as component of the ASR-service in CLARIAH's Infrastructure (accessible via the Media Suite) and (ii) via Stichting OpenSpraaaktechnologie to be used as a service tool in similar projects. In addition, a standalone version of the infrastructure developed for Nivel can be employed for sensitive data analysis under intramural conditions. The application will fully comply with the GDPR.

Gauging Past Performance. Creating Financial Metadata for Economics, Finance, and Economic History in the Netherlands

prof. dr. Herman de Jong (University of Groningen)

Finance teaching and research in the Netherlands relies entirely on US data, easily available but not very relevant for the country. To remedy this, we build NEDHISFIRM, a comprehensive information system holding Dutch corporate and stock exchange data for the period 1796-1980. Historians and economists collaborate closely to provide new and vital data for understanding the long-term evolution of Dutch financial markets, firms and public finance in their societal context. Modelled closely on proven systems in Belgium and France, NEDHISFIRM supplies innovative standards of documentation bringing together metadata formats and an architecture facilitating the next generation of data-extraction and enrichment systems from historical sources.

We need this system because comprehensive Dutch data add significantly to current European efforts to provide a necessary corrective to dominant, US-derived, assumptions about modern finance and financial market evolution. Moreover, systems connecting long-term corporate and financial data facilitating in-depth analyses of a country's financial system have been or are being made everywhere, so Dutch universities need urgently to catch up. NEDHISFIRM fills the rapidly growing demand for digital corporate information from economists and economic historians and thus tallies with a sister project (main applicant Dr. Wolter Hassink) providing such information for the period from 2021.

Connecting Data in Child Development (CD2)

prof. dr. Chantal Kemner (Utrecht University)

The NWO gravitation funded Consortium on Individual Development (CID) unites Dutch developmental research in social sciences and humanities. As part of CID, six longitudinal youth cohorts currently collaborate (YOUth, L-CID, RADAR, NTR, TRAILS, and Generation R) across studies and disciplines. Over the past fifty years, these studies have collected a wealth of data on social, psychological, and biomedical developments during childhood, adolescence and beyond. To use these multidisciplinary data to their full potential and enable cross-study integration, it is crucial to highlight the connections and commonalities between these cohorts. To do this, the information about the data (metadata) needs to be harmonised and easily findable.

The current initiative aims to develop a digital infrastructure that encompasses harmonized metadata of all CID cohorts. This digital infrastructure will enable users to locate and explore study variables and materials, and thereby identify opportunities for integration, replication, and collaboration. CD2 will develop this infrastructure according to the excellent standards employed by ODISSEI and HEALTH-RI, complementing these initiatives. The infrastructure will be built in such a way that the approaches and pipelines will be freely available, and adaptable to other longitudinal youth cohorts.

Legacies of bondage: towards a database of Surinamese life courses in a multigenerational perspective (1830-1950)

prof. dr. Jan Kok (Radboud University)

This proposal aims to construct a consolidated database of the population of Suriname between 1830 and 1950. The rich archival sources of Suriname offer the opportunity to combine records on the individual lives of enslaved, bonded labourers and free inhabitants over five or six generations. This makes it possible to study social processes and diversity in a colonial society as well as the repercussions of slavery over multiple generations. This makes this project truly unique.

This digital infrastructure facility will have a major impact on research, because it can be used to answer a wide range of questions from scholars in the humanities, social sciences, and life sciences. To make the database accessible for different types of questions we will publish the data in two different formats; 1) transcribed datasets of each individual archival source, which will be useful for genealogists, school projects and qualitative historians, and 2) a database with reconstructed life courses including links to family members, spanning several generations. This project starts from a proven concept, developed for the Surinamese slave registers database which was published in 2018/2019, and will include citizen science.

TwixL: An infrastructure for cross-media research on public debates

prof. dr. Julia Noordegraaf (University of Amsterdam)

TwixL develops an infrastructure that enables SSH researchers to systematically examine current and emerging public debates on crucial societal issues in the Netherlands. The proposed infrastructure will be developed along the following three axes:

- ▶ Deep – continuing and making accessible the TwiNL collection, containing 50% of all Dutch language tweets (2011-), allowing for a systematic exploration of the Dutch Twitter sphere on any societal topic.
- ▶ Broad – curating and making accessible Dutch language collections of social media and web data, as well as newspaper reports, radio and television broadcasts on prominent societal issues (2020-2025), enabling innovative cross-media research.
- ▶ Live – facilitating real-time streaming data processing and analysis of Twitter-data, allowing for live monitoring of online public discourse.

Access to all three collections will be provided through a user-friendly web interface and Jupyter Notebooks for more advanced analyses. To develop the new infrastructure and demonstrate its value for research, a team of developers at SURF, KB, and NISV and two postdocs—at UvA and RUG—will closely work together with SSH researchers in proof-of-concept research projects. The infrastructure will be embedded in the CLARIAH Media Suite and the planned ODISSEI Media Content Analysis Laboratory.

PURE3D. An Infrastructure for the Publication and Preservation of 3D Scholarship

dr. Costas Papadopoulos (Maastricht University)

Three-dimensional models and reconstructions have been used in the last thirty years across many fields in the humanities and social sciences to bridge time and space; to become immersed in the past through virtual worlds; to explore physical artefacts from multiple angles; to allow interactive close-ups and see features not visible with the naked eye; and to analyse sociocultural phenomena and simulate the experience and perception of objects and spaces. Despite this plethora of research, 3D digitisation initiatives by cultural institutions, and a growing number of higher education institutions teaching 3D skills, methods, and theories, no stable infrastructure exists to support this form of knowledge production. PURE3D will fill this gap through four key deliverables: 1) the development of an accessible infrastructure for viewing interactive 3D models (from single objects to virtual worlds) within the context of a scholarly publication format (3D Scholarly Editions); 2) a preservation repository to deposit raw files, which, due to their size, format, lack of standards etc., are typically inaccessible to researchers beyond the original creators; 3) a conceptual and methodological framework for valorising and evaluating 3D scholarship; and, 4) a centre of excellence for researchers embarking on 3D scholarship.

A digital catalogue of digital literature

dr. David Peeters (Tilburg University)

This project will develop and launch an online catalogue of digital literature. The current absence of an adequate digital catalogue of digital literature (e.g., literary texts presented in virtual reality, interactive poems experienced via smartphones) hampers scientific research in the humanities and the social sciences, contributes to the existing mismatch between the current content of secondary school education and the interests of present-day pupils, and limits public libraries in what products they can offer. We hence need an overview of currently available expressions of digital literature. This overview needs to be publicly available as a digital catalogue. Our methodology combines the documentation of currently available products of digital literature with the development of the digital catalogue. We will find and categorize available products of digital literature created in the Netherlands between 2000 and 2021, and turn this collection into a digital catalogue that meets the FAIR (findable, accessible, interoperable, and reusable) principle. This novel digital resource, shared long-term via CLARIAH, will be fundamental for interdisciplinary SSH-research into contemporary literary culture. It will be pivotal in matching educational content with pupils' interests. It will allow libraries to offer their public a more contemporary collection that includes state-of-the-art expressions of digital literature.

Capture and Analysis Tools for Social Media Research (CAT4SMR)

dr. Bernhard Rieder (University of Amsterdam)

The project seeks to stabilize and further develop a set of existing and heavily used tools for the collection and analysis of social media data (Facebook, Twitter, YouTube, Reddit, 4chan). Developed within the framework of the UvA's Digital Methods Initiative, our tools – Netvizz, DMI-TCAT, YouTube Data Tools, and 4CAT – have been mainstays of the Dutch and international research landscape for years, allowing researchers to make sense of these increasingly

dominant online platforms and the cultural practices they host. Due to continuous changes in data access (e.g. APIs), legal context (e.g. GDPR), data formats, and terms of service (TOS), researchers' access to social media platforms has been rendered more difficult and the mission our tools strive to fulfill – easy but robust access to platform data and analysis for researchers in the humanities and social sciences – has become more challenging. Providing research infrastructures, in this context, is much more than building tools. We therefore seek funding not only for sustainable technical development, support, and maintenance, but for the increasingly difficult work of negotiating access conditions with platform owners, for documentation and teaching resources, for testing the reliability and reproducibility of results, and for the continuous furthering of methodological innovation.

Dutch participant recruitment platform for SSH research

dr. Martin Tanis (Vrije Universiteit Amsterdam)

Much research within the Social Sciences and Humanities relies on input that can only be obtained from people. Such research includes experiments or surveys, development of tests and measurement instruments, and (digital) humanities studies requiring human annotations of textual data, artefacts, and images. Although international online platforms exist to recruit human participants (e.g., MTurk, Prolific, Figure8), these are unusable for research bound to the Dutch linguistic and/or cultural context. Cases in point are, e.g., the development of Dutch verbal memory tests, annotation of Dutch texts for machine learning, classification of Dutch cultural artefacts or art, or testing Dutch health messages' effectiveness. Moreover, GDPR regulations prohibit Dutch researchers from storing data outside EU borders. Finally, criticism regarding (especially) MTurk's data quality and ethics signals a need for homegrown alternatives.

The current proposal addresses these challenges by developing an affordable, sustainable, and secure online participant/annotator recruitment platform for Netherlands-based academic researchers. Development of the platform will help Dutch SSH scholars to remain internationally competitive, while serving Dutch societal research needs. It will also strengthen ties between Dutch Social Sciences and Humanities research communities. The platform will be developed in cooperation with not-for-profit platform developer EYRA together with established Dutch academic partner SURF.

Projecten ronde 2021

Digital Data Donation Infrastructure (D3I)

dr. Theo Araujo (University of Amsterdam)

Human behaviour can be studied in an unprecedented level of detail with the digital trace data that users create when using digital platforms. The Digital Data Donation Infrastructure (D3I) will enable individuals to donate their digital trace data to academic research in a secure, transparent, and privacy-protecting manner. It is based on individuals' rights to download and port their data from any organization which stores user data, as per the General Data Protection Regulation (Article 15). This unlocks a treasure trove for research in the Social Sciences and the Humanities.

D3I turns the user-platform-researcher relationship around: Instead of researchers being dependent on platforms to study individuals, it enables researchers to work directly with individuals to study both individuals' own behaviour and platforms themselves. This allows researchers to collect crucial data to study causes, contents, and consequences of (online) communication, behaviour and cultural production and consumption within platforms.

Built in a flexible and extensible manner, D3I will initially cover the most popular online platforms, including social media, entertainment and work. Importantly, it will also provide the legal and methodological framework necessary to help accelerate and expand critical SSH research across university and disciplinary boundaries.

Infrastructure for SSH research on Sign Language of the Netherlands

dr. Onno Crasborn (Radboud Universiteit Nijmegen)

This project will make significant contributions to the digital infrastructure that is needed for SSH researchers to investigate the sign language of the Netherlands (Nederlandse Gebarentaal, NGT), which is lawfully recognised as of 1 July 2021 as one of the country's official languages but not yet covered by infrastructure projects like CLARIAH. One of the key problems in studying sign languages is that they lack a writing system. Primary data are in video format and currently need to be transcribed and annotated manually. Creating consistent annotations across datasets requires connecting annotation software (ELAN) to an NGT lexicon that does justice to the morphological, semantic, and phonetic characteristics of the language—words in NGT and Dutch do not match in structure or meaning, making it difficult to build on lexical resources for Dutch. The project therefore focuses on (i) a digital NGT lexicon with semantic and phonetic information, (ii) NGT corpora of adult language use as well as interactions between adults and children, and (iii) software for machine-supported annotation, using novel AI technologies. It connects these sign language resources to existing infrastructures within CLARIAH, enriching the CLARIN-K Centre for Atypical Communication Expertise (ACE) to maintain and bundle tools and resources for NGT.

Building a FAIR Expertise Hub for the social sciences

prof. dr. Pearl Dykstra (Erasmus University Rotterdam)

Researchers increasingly rely on data that are FAIR: Findable, Accessible, Interoperable, and Reusable. Social scientists often use data that were not created for research purposes, for example Administrative data, Commercial data, Media Content data, Historical & Archival data, Biometric data, and Geospatial data. Data that were not created for research purposes are typically less FAIR. Many of such data providers are eager to increase their FAIRness, however, they lack the knowledge, skills and incentives to do so.

The proposed project will establish, develop, and maintain a FAIR Expertise Hub to support communities of data providers in improving their FAIRness. An important instrument for the FAIR Expertise Hub will be the FAIR Implementation Profile (FIP), a collection of decisions and plans made by a community about how to achieve FAIRness. A FIP comes with an easy to use wizard and accompanying workshop provided by GO-FAIR.

This project helps data communities in (1) establishing their plans, (2) to agree on their FAIR-enabling resources, and to (3) achieve a substantial increase of FAIRness. The project partners will (4) create alignment with international standards and (5) between communities. Explicit FAIR Implementation Profiles (6) facilitate software developers.

Secure Analysis Environment (SANE)

dr. Tom Emery (Erasmus University Rotterdam)

Privacy, copyright, and competition barriers limit the sharing of sensitive data for scientific purposes. We propose the Secure Analysis Environment (SANE): a virtual container in which the researcher can analyse sensitive data, and yet leaves the data provider in complete control. By following the Five Safes principles, SANE will enable researchers to conduct research on data that up until now are hardly available to them.

SANE comes in two variants. Tinker SANE allows the researcher to see, manipulate and play with the data. In Blind SANE, the researcher submits an algorithm without being able to see the data and the data provider approves the algorithm and output.

SANE uses concepts from the CBS Remote Access Environment, ODISSEI Secure Supercomputer and SURF Data Exchange, to build a generic off-the-shelf solution to be used by any sensitive data provider and researcher. SANE can be used by researchers in any discipline, as illustrated by the involvement of consortia in both the social sciences (ODISSEI) as well as humanities (Clariah).

A flexible and sustainable infrastructure for MUSic-related Citizen Science Listening Experiments [MUSCLE]

prof. dr. Henkjan Honing (University of Amsterdam)

Data science has had an enormous impact on music research in the last few years, with several international labs basing their scientific insights on large amounts of empirical data. The University of Amsterdam has contributed to this research by showing that engaging games can serve as a powerful method to attract hundreds of thousands reliable participant responses. This unprecedented scale is necessary to characterize musical behavior properly, in particular how it varies among individuals and across societies. In addition to the technical demands of game-like listening experiments, both music and citizen science require infrastructural support that is currently not addressed by any of the existing digital infrastructures (such as CLARIAH). Hence, the aim of the current proposal is to fill this gap by developing a flexible and sustainable infrastructure for music-related citizen science listening experiments, for domains that have special needs with regard to high-quality, platform-independent audio presentation, processing and timing of responses (e.g., music information retrieval, music cognition, computational musicology, phonetics and speech research). The software developed in the project will be made available as an open-source toolkit that both Dutch and international universities can choose to adapt on their own servers.

Diversity and dynamics. The population of Curacao 1839-1950

prof. dr. Jan Kok (Radboud University)

This proposal aims to reconstruct the entire population of Curacao between 1839 and 1950, which will provide an invaluable source for the general public interested in genealogy and family history as well as open up new fields of scholarly research in the history of the Caribbean, of colonial societies and of slavery. How was community building affected by the island's ethnic and social diversity? How did individuals and families respond to the regularly

recurring food shortages and the changing economic fortunes? What were the repercussions of slavery in the generations after Emancipation? Curacao offers the opportunity to reconstruct a fascinating Caribbean island population over 5-6 generations. This opportunity is unique, not only because Curacao holds what are probably the most complete sources in the Caribbean, but also because the population can be fully reconstructed at very low cost thanks to the generous access to archival sources and the availability of tools already funded by PDI-SSH and Clariah.

The data will be published in two formats; 1) transcribed datasets of each archival source, useful for genealogists, school projects and qualitative historians, and 2) a database with reconstructed life courses spanning several generations, useful for social scientists and quantitative historians.

WetSuite: Accelerating research on laws, decisions and judgments

prof. dr. Anne Meuwese (Leiden University)

We propose to create WetSuite, a web-portal and a collection of tools and resources that will accelerate the application of Natural Language Processing (NLP) methods to Dutch and EU governmental legal data. WetSuite will provide data access and tools both for researchers in law with little or no programming experience, and for researchers in NLP with little or no legal background. It will empower individual researchers, facilitate interdisciplinary collaborations, and serve as a stepping stone for legal scholars and students interested in NLP.

Regarding data access, WetSuite will build on existing government repositories to provide convenient access to Dutch and EU laws/regulations and court judgments, Dutch administrative decisions, as well as related textual data. We take an integrated approach towards the three branches of government – legislator, courts and administration – as they cannot be fully understood in isolation.

Regarding tools, besides data preprocessing and conversion, WetSuite will offer an interface to powerful NLP libraries, attuned to the different data types. Common NLP methods will be made available as web services in the browser, with no installation or programming required. The underlying WetSuite Python library will be open source and easily extensible for users with more technical know-how.

HIP-NL: an Historical Income Panel for the Netherlands

dr. Auke Rijpma (Utrecht University)

This project will create a unique large-scale historical income panel. Using tax records, thus far rarely used in a systematic manner, income data at multiple points in time will be gathered for 200,000 individuals in the Netherlands between 1851 and 1922. Recent mass digitisation of vital records and population registers, as well as the development of data integration tools means we will be able to connect the income panel to many other important datasets in the SSH domain. This integrated collection of datasets will enable new lines of state-of-the-art research into social and economic inequality across multiple dimensions, over a long time frame, and over multiple generations.

Oral History – Stories at the Museum around Artworks’ (OH-SMArt)

dr. Sanneke Stigter (University of Amsterdam)

Oral History – Stories at the Museum around Artworks’ (OH-SMArt) is a long term initiative to significantly improve the digital research chain around using Oral History and spoken narratives, with research into artworks and museums as a use case. Holding unique audiovisual recordings about artworks in their archives, museums have a severe backlog in disclosing and sharing this information, because of the laborious workflow of storing and transcribing, the sensitivity of some of the material, and the lack of tools to use and reflect upon the content. These are generic problems for all researchers engaging with spoken narratives. An improved and user friendly deposition workflow that automatically connects to an automatic speech transcription service will resolve a significant part of this problem. Additionally, the improved workflow enables the development of new tools that especially aim at facilitating reflection by contextualizing the source material with layers of user interpretations, placing the researcher’s viewpoint into perspective. Opening up the behind the scenes of museums in a smart way, OH-SMArt advances research with spoken narratives around artworks and contributes to existing digital research infrastructures with domain-wide applications for knowledge development.

LAWNOTATION

prof. dr. Gijs van Dijck (Maastricht University)

LAWNOTATION is an initiative of the Digital Legal Studies cluster in the Sectorplan Social Sciences and Humanities (SSH) – Rechtsgeleerdheid and other Dutch universities that are collaboratively working on questions related to the digitalisation of law. The legal research community lacks the availability of data, tools, and platforms that allow for the computational analysis of legal data. This project aims to develop an infrastructure that enables SSH researchers to systematically analyze legal documents such as legislation and court decisions.

The proposed infrastructure will offer the following functionalities:

- ▶ Access to and sharing of data – making legal data and annotation schemes (current and future) accessible for annotation and analysis purposes.
- ▶ Annotation platform – developing and offering annotation software and schemas in order to analyze the linguistic and legal characteristics of legal documents.
- ▶ Interface – access to data, the annotation schemes, and the annotation software will be offered through a user-friendly interface.

A team of developers will work closely together with SSH researchers on the improved access to legal materials, which will benefit SSH researchers as well as society as a whole. The infrastructure will be embedded within CLARIAH-WP3 (Linguistics) and CLARIAH-WP6 (Text).

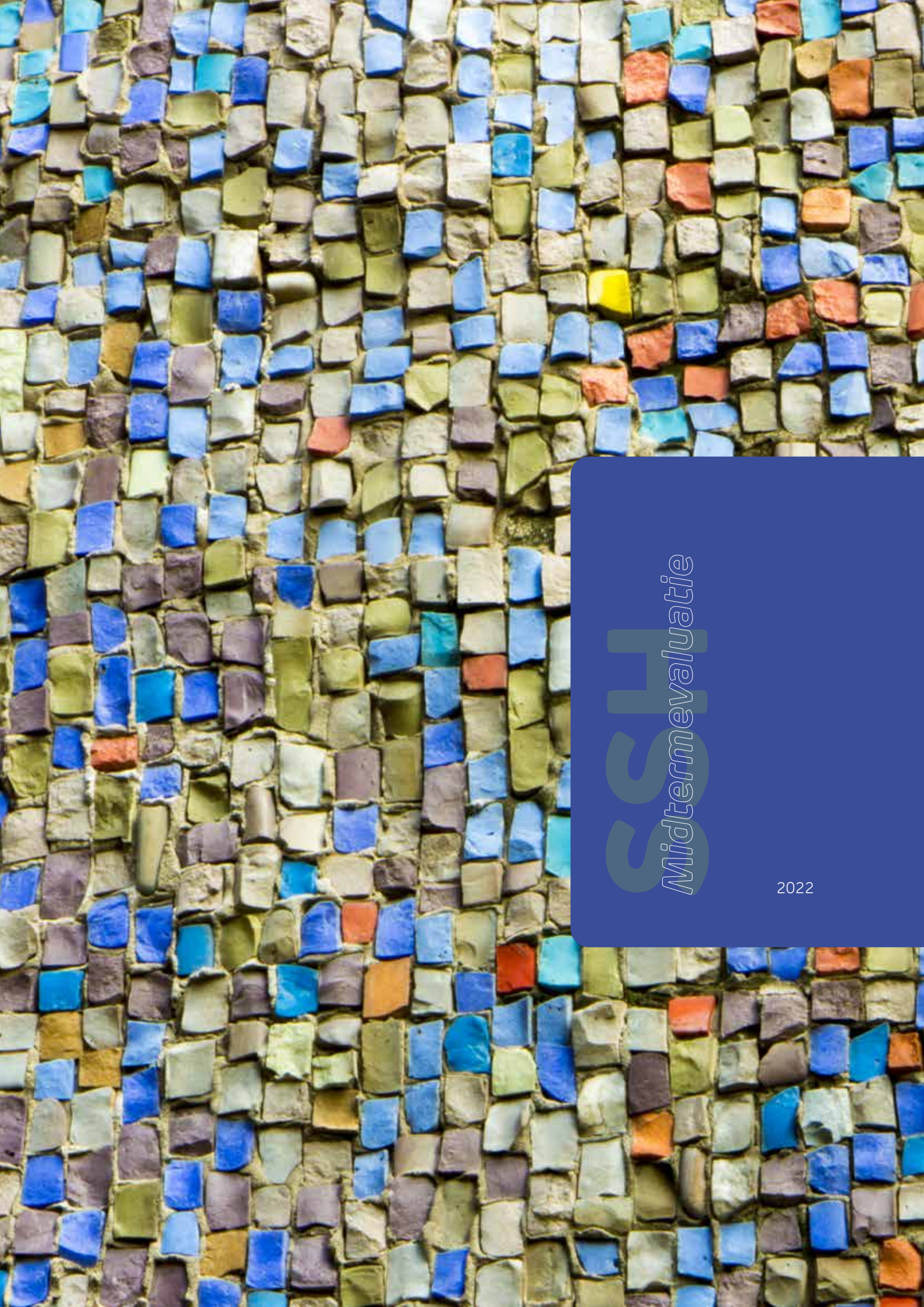
Bijlage 6. Overzicht gesprekspartners midtermevaluatie domeinplan Digitale SSH

Bestuur PDI-SSH

Prof. dr. Claes de Vreese (voorzitter)
Prof. dr. Keimpe Algra
Prof. dr. Mark Bovens
Nora Bünemann (secretaris)

Project	Gesprekspartner
Population Scale Network Analysis for Social Sciences and Humanities (POPNET-SSH) - A Digital Infrastructure and Research Community	Dr. Eelke Heemskerk
Dutch participant recruitment platform for SSH research	Dr. Martin Tanis
Connecting Data in Child Development (CD2)	Dr. Tess Beking Otto Lange
MacBERTh - Bidirectional Encoder Representations from Transformers of historical English and Dutch	Dr. Lauren Fonteyn
Homo Medicinalis. Recognising the voices of patients to retrace the opinions about medicines (Short title: HoMed)	Dr. Henk van den Heuvel
Legacies of bondage: towards a database of Surinamese life courses in a multigenerational perspective (1830-1950)	Prof. dr. Jan Kok
PURE3D: An Infrastructure for the Publication and Preservation of 3D Scholarship	Dr. Costas Papadopoulos
A digital catalogue of digital literature	Dr. David Peeters
Capture and Analysis Tools for Social Media Research (CAT4SMR)	Dr. Erik Borra
Gauging Past Performance. Creating Financial Metadata for Economics, Finance, and Economic History in the Netherlands	Prof. dr. Herman de Jong
FIRMBACKBONE: digital data collection infrastructure on Dutch companies	Prof. dr. Wolter Hassink
Digital Data Donation Infrastructure (D3I)	Dr. Theo Araujo
Secure Analysis Environment (SANE)	Dr. Tom Emery
Building a FAIR Expertise Hub for the social sciences	Prof. dr. Pearl Dykstra

WetSuite: Accelerating research on laws, decisions and judgments	Prof. dr. Anne Meuwese
LAWNOTATION	Prof. dr. Gijs van Dijck
A flexible and sustainable infrastructure for MUSic-related Citizen Science Listening Experiments [MUSCLE]	Prof. dr. Henkjan Honing
Diversity and dynamics. The population of Curacao 1839-1950	Prof. dr. Jan Kok
HIP-NL: an Historical Income Panel for the Netherlands	Dr. Auke Rijpma
'Oral History – Stories at the Museum around Artworks' (OH-SMArt)	Roeland Orderman

FSH Midtermevaluatie

2022